

342.

Sravan.

Katholska protyka za Hornju Łužicu

na lěto

1885.

Wosomnath lětni.

L. B. R.

W Budyšinje.

Z nakładom towařstwa ss. Cyrilla a Methodija.

W kommissiji M. Smolerja.

Czylić Smolerjec kniżniczylićeńje w maćiczym domje w Budyšinje.

722

I. Lěto 1885 je wschědne lěto a ma 365 dnow.

II. Róčne protyčne znamjenja.

- 1) Njedzelski pišmit: D.
- 2) Złota licžba: 5.
- 3) Epakty: XIV.
- 4) Wobwod slónca: 18.

III. Zaémieća.

W lěće 1885 so slónco a tež měšacžt dwójcy začmitaj; pola naš pak budže jeno přenje začmnicžo měšacžka z džela widžecž. — Přenje začmnicžo slónca budže 16. měrca popoždny 4 h. 15 m. hačž wječžor do 9 h. 12 m.; druhe 8. septembra wječžor 7 h. 34 m. hačž do 12 h. 6 m. — Přenje začmnicžo měšacžka budže 30. měrca pop. 3 h. 56 m. hačž do 7 h. 8 m.; druhe 24. septembra dop. 7 h. 12 m. hačž do 10 h. 20 m.

IV. Štyri lětne časy.

- 1) Lěčžo zastupi 20. měrca dopoždny w 11 Džěn a nóc so runataj.
- 2) Lěčžo zastupi 21. junija dopoždny w 8 hodž. Najdłějši džen a najkrótscha nóc.
- 3) Razyma započnje so 22. septembra w nočy w 10 hodž. Džen a nóc so runataj.
- 4) Zyma so započina 21. decembra popoždny w 4 hodž. Najkrótschi džen a najdłějšcha nóc.

V. Kwatembry abo suche dny.

- 1) We počje: 25., 27. a 28. februara.
- 2) Wo Swjatkach: 27., 29. a 30. meje.
- 3) Razymu: 16., 18. a 19. septembra.
- 4) W abwencje: 16., 18. a 19. decembra.

VI. Njebjeske znamjenja zwěrjatnika.

 boran,	 law,	 tšelnit,
 był,	 knježna,	 kozoróžt,
 dwójnitaj,	 waha,	 wódny muž,
 rač,	 schorpion,	 rybje.

VII. Póstne dny.

- 1) Połny póst (+): za džen jedynkróčne dospołne našyczenjo z woštajenjom mjašnych jědžow.
- 2) Wschědny póst (+): same woštajenjo mjašnych jědžow.
- 3) Wolóženy póst (*): za džen jedynkróčne dospołne našyczenjo z dowolnosću mjašnych jědžow.
 - ad 1. Połny póst je: popjelnu srjedu, wschitke pjatki 40dnowskeho posta, srjedu a pjatk suchich dnow, posleđnje 3 dny martrowneho tydženja a patoržicu.
 - ad 2. Wschědny póst je na wschitkich wschědnych pjatkach cyłoho lěta.

ad 3. Wolóženy póst je: wschě dželawe dny 40dnowskeho posta, hdyž połny póst (hl. pod 1) njeje, sobotu suchich dnow, wigilije psched Swjatkami, s. Pětrom a Pawołom, donjebjeswjećom s. Marije a wschitkimi Swjatyimi.

Z cyła ma so katolski kšesćan w nastupanju posta toho džeržecž, sčtož kóžde lěto biskop w swojim pastryřskim lišće (njedzelu Quinquagesima) postaja.

VIII. Wukład někotrych přikrótsenjow.

1) Pola „šhadženja a khowanja“ měšacžka namatašch: pschi pschibjeracym měšacžku kš. r., to rěča: khowanjo rano (tehdom měšacžt wodnjo šhadža, swěcži w nočy a khowa so po połnočy); wołoko połneho měšacžka steji pschecy: šh. w., to je: šha = dženjo wječžor (měšacžt do połnočy šhadža a swěcži pschěz cyłu nóc); pschi wotebjeracym měšacžku steji: šh. r., to je: šhadženjo rano (měšacžt hačle po połnočy, na ranjo, šhadža); na młody měšacžt namatašch pak pschecy: kš. w., to rěča: khowanjo wječžor (měšacžt do połnočy so khowa a potom nje-swěcži za cyłu nóc); h. je hodžina, m. minuta.

2) Pola „hermantow“ rěča znamjeschto * šfótny, znamjeschto † pak klamařski a šfótny hermant. Šdžez ničžo njeje stajene, tam je jenož klamařski hermant.

3) We protyčy Swjatyh rěča: bž. bamž, b. biskop, wčž. cyrkwinški wuczer, m. martrač abo martrača, f. kejžor abo kejžorka, fr. kral abo kralowna, w. wuznawar, knjž. knježna, wd. wudowa.

Dalsche pschikrótschenja so lohcy zrožymja.

IX. Wukład swjedžeńskeje protyki.

Swjedženje z tošty m facjonškim pišmom čžišččane su pschikazane swjate dny.
Swjedženje z tošty m němškim pišmom čžišččane su „male swjate dny“.
Swjedženje ze wschědnym ale šchěrschim pišmom čžišččane su cyrkwinške swjate dny.

X. Jutrowna tabella.

Lěto.	Popjelna srjeda.	Jutny.	Swjatti.	1. njedžela abdent.
1885	18. febr.	5. hapr.	24. meje	29. nov.
1886	10. měrca	25. hapr.	13. junija	28. nov.
1887	23. febr.	10. hapr.	29. meje	27. nov.
1888	15. febr.	1. hapr.	20. meje	2. dec.
1889	6. měrca	21. hapr.	9. junija	1. dec.
1890	19. febr.	6. hapr.	25. meje	30. nov.
1891	11. febr.	29. měrca	17. meje	29. nov.
1892	2. měrca	17. hapr.	5. junija	27. nov.
1893	15. febr.	2. hapr.	21. meje	3. dec.
1894	7. febr.	25. měrca	13. meje	2. dec.
1895	27. febr.	14. hapr.	2. junija	1. dec.
1896	19. febr.	5. hapr.	24. meje	29. nov.

Januar,

wulfi rózſt, ma 31 dnów.

	Stónceſtka	ſtbadž.		Mieſi.	Mieſiacžka
		h.	m.		
1 Schtwórtk	Wobréz. Jézusa ☺	8	5 4	3	ſth. w.
2 Pjatt	† Makarius, abt	8	5 4	4	6 14
3 Sobota	Genovefa, knježna	8	5 4	5	7 31

Njedžela po nowym lécze. Scž.: Józef jo z Jézusom do Nazaretha wróci. Mat. 2, 19—23.

4 Njedžela	Rigobert, biſkop	8	4 4	6	8 47
5 Póndžela	Telesfor, bamž martr.	8	4 4	7	10 1
6 Wutora	Wozj. Jéz. 3 Kral.	8	4 4	8	11 11
7 Erjeda	Lucian, martrač	8	4 4	9	ſth. r.
8 Schtwórtk	Bohumil; Severin ☾	8	4 4	10	12 19
9 Pjatt	† Julian a Baſiliffa	8	4 4	12	1 24
10 Sobota	Marcian; Agatho, m.	8	3 4	13	2 27

1. njedžela po f. 3 Kralach. Scž.: Dwanacželětny Jézus w tempļu. Luk. 2, 42—52.

11 Njedžela	Gygin, bamž martr.	8	2 4	15	3 29
12 Póndžela	Arkadius; Probus	8	2 4	16	4 26
13 Wutora	Veronika, knježna	8	1 4	18	5 19
14 Erjeda	Silarius, biſf. wučž.	8	0 4	20	6 8
15 Schtwórtk	Pawoł, 1. puſtnik	7	5 9 4	21	6 52
16 Pjatt	† Marcellus, bž. m. ☉	7	5 8 4	23	ſth. w.
17 Sobota	Antonius, abt	7	5 7 4	24	5 59

2. njedžela po f. 3 Kralach. Scž.: Jézus na kvaſu w Kana. Jan. 2, 1—11.

18 Njedžela	Mjena Jézusowoho	7	5 7 4	25	7 3
19 Póndžela	Kanut, kral m.	7	5 6 4	27	8 8
20 Wutora	Fabian a Boſežan	7	5 5 4	28	9 15
21 Erjeda	Hańža, knjž. martr.	7	5 4 4	30	10 25
22 Schtwórtk	Vincenc a Anaſtaſius	7	5 3 4	32	11 34
23 Pjatt	† Slubjenje f. Marije	7	5 2 4	34	ſth. r.
24 Sobota	Timothej, biſf. m. ☾	7	5 0 4	36	12 46

3. njedžela po f. 3 Kralach. Scž.: Jézus wuſtrowi hejtmanowoho ſyna. Mat. 8, 1—13.

25 Njedžela	Wobrocž. f. Pawoła	7	4 9 4	38	1 58
26 Póndžela	Polykarp, biſf. m.	7	4 8 4	40	3 10
27 Wutora	Jan Khrystofom, b. w.	7	4 7 4	41	4 19
28 Erjeda	Julian; Raymond	7	4 6 4	43	5 20
29 Schtwórtk	Otilija, knježna	7	4 5 4	44	6 14
30 Pjatt	† Martina, knjž. m. ☺	7	4 3 4	46	ſth. w.
31 Sobota	Pětr z Kolaska, wuzn.	7	4 1 4	47	6 18

1. Nowe lěto. — 2. Landtag = Lohntag, wuplacženjo mzdy. — 7. Dowolenjo kwapnych wjeſelow. — 25. Ptacžki kwap.

Dokelž je cžłowjeſt z njepoſlušnoſću napſhecžo Bohu zhrěſchi, chce Wóh tón knjez neſt, zo dyrbitny chrtwi poſlušacž, jeli chcemy ſwoju zbožnoſć doſežahnyć. (Hettinger.)

I. Hermanki.

2. Biſp. Kuland.*
7. Wjeſwacžidło* a lenowy hermant.
15. Ramjenc.*
19. Kinspört.*

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☺ Poſny měſacž 1. januara rano 6 h. 24 m.
- ☾ Poſledni bértk 8. januara rano 4 h. 34 m.
- ☉ Młody měſacž 16. januara dop. 9 h. 34 m.
- ☽ Přeni bértk 24. januara w noč 2 h. 24 m.
- ☺ Poſny měſacž 30. januara pop. 5 h. 17 m.

III. Wjedro po mės. přeměnjenjach.

Zapocžatk januara pščinjeje nam wěſtkoſte a menjate wjedro. Poſledni bértk 8. januara lubi ſněh a deſhecž z wěſtkom. Deſhecž abo ſněh traje tež dale po 16. januaru, za tym hačž wěſtk z doſohoho wječžora abo z ranja duje. 24. januar lubi nowy ſněh, na cžož 30. rjane wjedro ſcžěhuje.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Pščitazany ſwjaty džen z nſchporom.
5. Do Božeje mičje poſwjećenje wody, ſele a krydn. Zapocžatk ſwjećenja domow.
6. Swj. 3 Kralow. Pščitazany ſwjaty džen. Do Božeje mičje ſo woruch a mara ſwjeći.
18. Tež „Stol ſwj. Pětra“ w Romje.
19. W Khróſežanſtej woſadže a tež druhdže tam a ſem lubjeny pštny džen k cželčji ſwj. martrarja Boſežana za zwarnowanjo pšchod morom a ſtraſchnej khorocžu.
20. Lubjeny ſwjaty džen z nſchporom w Khróſežanſtej, Mjebjelečanſtej, Kadmoſtkej a Kulowſkej woſadže, w Kłóſchrije Marijnej Gwězdje a w Rožence. — W Khróſežicah a Mjebjelečicah doſpokny wotpuſt bratſtwa ſwj. Boſežana. — W Kulowje titularny ſwjedžen bratſtwa „ſtelnitow“ z doſpoknym wotpuſtom za ſobuſtaw bratſtwa „ſtelnitow“ a „ſkapulira“; tež ſwjedžen towarſtwa „Jézusowoho dječžatſtwa“ z doſpoknym wotpuſtom a Božeji mičju za wotmrjenje ſobuſtaw.
21. W Khróſežicah we 8 h. Boža mičja za bratſtwo ſwj. Boſežana.

Zadrjeſchka.

Schtóž mjenje žada dylži njebieja, njebudže na zemi ženje wjeſeloh a ſpotojny; ſchtóž za wěcžnej krajinocžu žedži, budže wjeſeloh a ſpotojny tež we cžaju.

Doſtačžo ſwjatoho woprawjenja z derje pšchotowanaj duchju je njeſtónčnje wjac, dylži wo-božne pučžowanjo do Jeruzalema.

(Alban Stolž.)

Tón wě prawje žimy bječ, kiž roznimi ſo prawje modlić. (Swj. Pawłychyn.)

Sdžy dary pšchibjeraja, roſče tež zamołwjenjo wot nič. (Swj. Grehor.)

Kajſi je wozdžěl, hačž něchtó ze ſtuffom cželčy zhrěſchi abo jeno z myſlemi, pšchecy je to ſmjeritny hrěch. Mjeje to wſcho jene, hačž je ſo ptacž cžy do ſycžow polack, abo jeno z nožtu?

Měrc,

nalětnik, na 31 dnow.

Stóněžka

Měsacžka

šhadž. křow.
h. m. h. m.šh. a šh.
h. m.

2. njeđzela posta (Reminiscere). Šč.: Jezus na Zaborje pschekrasjenu.
Mat. 17, 1—9.

1 Njeđzela	Albin, bisk.; Micefor ☺	6	48	5	39	☾	šh. w.
2 Bóndžela	* Simplicius; Herakl.	6	46	5	41	☾	7 37
3 Wutora	* Kunigunda, kejžorka	6	44	5	43	☾	8 48
4 Srjeda	* Rafimír; Lucius	6	42	5	45	☾	9 55
5 Schwórtk	* Gerasim, puštnik	6	39	5	47	☾	11 1
6 Pjatk	†* Fridolin, abt	6	37	5	48	☾	šh. r.
7 Sobota	* Domašch z Aquina	6	35	5	50	☾	12 5

3. njeđzela posta (Dulci). Šč.: Jezus wuhna žłoho ducha. Lut. 11, 24—29.

8 Njeđzela	Jan wot Boha, wuz. ☾	6	33	5	51	☾	1 1
9 Bóndžela	* Franciska, wudowa	6	30	5	53	☾	1 55
10 Wutora	* 40 martrarjo w Seb.	6	28	5	55	☾	2 43
11 Srjeda	* Rozina, martračca	6	26	5	57	☾	3 25
12 Schwórtk	* Grehot wulki, bž. wčž.	6	24	5	58	☾	4 2
13 Pjatk	†* Eufrašija, knježna	6	21	6	0	☾	4 35
14 Sobota	* Mathilda, kralowna	6	19	6	2	☾	5 5

4. njeđzela posta (Sátare). Šč.: Jezus nashci z 5 khlěbami 5000 muži.
Jan. 6, 1—15.

15 Njeđzela	Longin, štonik, martr.	6	17	6	3	☾	5 33
16 Bóndžela	* Geribert, biskop ☾	6	15	6	4	☾	šh. w.
17 Wutora	* Patricius, biskop	6	13	6	6	☾	7 12
18 Srjeda	* Cyrill Jeruzalemski	6	11	6	8	☾	8 24
19 Schwórtk	* Józef, zastar. Jěz.	6	8	6	10	☾	9 37
20 Pjatk	†* Ruthorbert, biskop	6	6	6	11	☾	10 49
21 Sobota	* Benedikt, abt	6	3	6	13	☾	11 56

5. njeđzela posta (Subita). Šč.: Židža chěbžca Jezusa kamjenjowacž.
Jan. 8, 46—59.

22 Njeđzela	Oktavian, diač. m.	6	1	6	15	☾	šh. r.
23 Bóndžela	* Viktorin a tow. ☾	5	59	6	16	☾	1 3
24 Wutora	* Gabriel, arcjandžel	5	57	6	18	☾	2 0
25 Srjeda	* Přizjewj. s. Mar.	5	55	6	20	☾	2 48
26 Schwórtk	* Haschtal, martračca	5	53	6	21	☾	3 30
27 Pjatk	†* 7 bolosčž. s. Mar.	5	50	6	22	☾	4 6
28 Sobota	* Guntram, kral	5	48	6	24	☾	4 37

6. njeđzela posta (Palmarum). Šč.: Jezusowy šlawny pučž do Jeruzalema.
Mat. 21, 1—9.

29 Njeđzela	Bołmoněžka	5	45	6	26	☾	5 5
30 Bóndžela	* Quirin, martračca ☺	5	43	6	28	☾	šh. w.
31 Wutora	* Balbina, knjž. m.	5	41	6	29	☾	7 37

20. Započatk nalěčca. Dženi a nóc so runataj. — 22. Narodny dženi S. S. bamža Leona XIII. (1810). — 30. W 5 h. 38 m. popołdnju začmjećo měsacžka. — 31. Krajna renta.

I. Hermanki.

2. Nowofalc. Stokpin.† Žahan.† Dobroflug.* Wětošow.
3. Bart.* Dobroflug.
4. Njeshwacžidlo* a lenowy hermanč. Nadeburg.* Luban.*
7. Žitawa. Lubin.*
9. Halschtrow.† Žitawa.* Rychwald.† Lubin. Štanfrow.† Kulow.
10. Łaz.† Kuland.*
11. Wóšport.* Drežďžany (N. m.)* Kuland.
12. Kamjenc.* Wifow.*
14. Žly Komorow.*
16. Bifkopicy.* Drežďžany. Dubc.† Grabin.* Gubin.* Rychbach.† Žly Komorow.
17. Bjarnacžicy.* Rychbach. Grabin.
20. Mužakow.† Četwójena Woda.† Kulow.†
21. Lubnjow.*
23. Bjarnacžicy. Lubij.* Polcžnica.* Lubnjow. Pici.† Kóštkow.*
24. Čahyn.† Kóštkow.
25. Wjazonca.*
26. Žhorjels.* Běšow.†
28. Budyšin.† Kalawa.* Ortrand.* Trěbule† a lenowy hermanč.
30. Kalawa. Luboraz.† Ortrand.
31. Bariččž.†

II. Měsacžkowe přeměnenjenja.

- ☺ Połny měsacžk 1. měrcu rano 4 h. 58 m.
- ☾ Posledni bértilk 8. měrcu wječor 7 h. 52 m.
- ☼ Młody měsacžk 16. měrcu wječor 6 h. 35 m.
- ☾ Přeni bértilk 23. měrcu wječor 6 h. 21 m.
- ☺ Połny měsacžk 30. měrcu pop. 5 h. 38 m.

III. Wjedro po mės. přeměnenjenjach.

3 połnym měsacžkom 1. pschindže iněh a wětr; po 8. ščěhuje rjane wjedro, duje-li wětr z połnočy; duje-li z połdnja, pschindže nowy iněh. Tojame wjedro lubi młody měsacžk 16. a přeni bértilk 23., dóniž so na kóncu 30. cyle njetwuwjedri.

IV. Cyrkwinska protyka.

19. Cyrkwinski swjaty dženi.
21. Popołdnju so Bože martry a swjećata na woltarjach z šjatkowej plachtu zawěšćeja.
22. Njeđzela čerxpjenja. W Radworju titularny swjědženi bratřina „Sězujomeje šmjertneje šyštkofeže“ a dołpołny wotpušć.
25. Pschikazany swjaty dženi z nychporom.
27. Cyrkwinski swjaty dženi.
29. Do Božeje mšče swjećenjo bołminy a wobšhad. Paššion swj. Mateja.
31. Paššion swj. Marka.

Zadrješćka.

W storo kóždym bludže je zornjatk wěrnofeže šhowane. (Berthold.)

Rozwjesel so, ale nic psche měru. Wjeselo, wotpoczint je šćastwo nic jědž.

Wóčžto našramnofeže je njenashtne; kubla čyłoho swěta njetwupielnja jamu.

Šlužće Bohu; jomu šlužičž je knježičž.

Hapryl,

jutrownik, ma 30 dnów.

		Stónczka		Měsaczká	
		řhadž. h. m.	řhov. h. m.	řh. a řh. h. m.	řh. a řh. h. m.
1 Srjeda	* Hugo, biskop	5 39	6 31		8 44
2 Šhtwórtk	†* Zeleny šhtwórtk	5 36	6 33		9 48
3 Pjatt	†* Wulki pjatt	5 34	6 35		10 49
4 Sobota	†* Jutrowna sobota	5 32	6 36		11 45

Jutry. Scž.: Žezus je wot smjercze stanyl. Mart. 16, 1—7.

5 Mjėdzela	Jutrownička	5 30	6 37		řř. r.
6 Póndžela	Jutrowna póndž.	5 27	6 39		12 34
7 Wutora	Jutrown. wutora	5 25	6 41		1 20
8 Srjeda	Amacius, biskop	5 23	6 43		1 59
9 Šhtwórtk	Marija Kleofa	5 20	6 44		2 34
10 Pjatt	† Ezechiel, profeta	5 18	6 46		3 5
11 Sobota	Leo, bamž	5 14	6 48		3 33

1. njėdzela po Jutrach: Běla njėdzela abo mlode Jutry (Quasimodogeniti).
Scž.: Žezus so Domařskej zjewi. Jan. 20, 19—31.

12 Mjėdzela	Julius I., bamž	5 13	6 50		4 0
13 Póndžela	Hermenegild, kral m.	5 11	6 51		4 26
14 Wutora	Tiburcius, martrať	5 10	6 52		4 53
15 Srjeda	Bafilissa a Anastasia	5 8	6 54		řř. w.
16 Šhtwórtk	Alacius, biskop	5 6	6 56		8 34
17 Pjatt	† Hlebije a hoždži řhr.	5 3	6 57		9 47
18 Sobota	Baldin, biskop	5 1	6 59		10 55

2. njėdzela po Jutrach (Misericordias). Scž.: Žezus dobry pastyr.
Jan. 10, 11—16.

19 Mjėdzela	Timon, m.; Leo IX., bž.	4 59	7 1		11 55
20 Póndžela	Theotim, martrať	4 57	7 3		řř. r.
21 Wutora	Anselm, bisk. w.	4 55	7 4		12 47
22 Srjeda	Soter a Rajus, mm.	4 53	7 6		1 30
23 Šhtwórtk	Jurij, m.; Adalbert	4 51	7 8		2 8
24 Pjatt	† Fidelis ze Sigmar	4 50	7 9		2 40
25 Sobota	Mark, řčenik	4 48	7 10		3 9

3. njėdzela po Jutrach (Subilate). Scž.: Žezus ryczi wo swojim woteńdženju.
Jan. 16, 16—22.

26 Mjėdzela	Pletus a Marcellin, m.	4 45	7 12		3 35
27 Póndžela	Anastasiusz, bamž	4 43	7 14		4 1
28 Wutora	Pawoł wot řřhiza, w.	4 41	7 15		4 28
29 Srjeda	Pětr, martrať	4 39	7 17		řř. w.
30 Šhtwórtk	Řhathrna Senenska	4 37	7 18		8 37

1. Dawł za wopalenisku pokladnicu. — 4. Narodny džen ř. Mik. biskopa Franca (1811). — 13. Dowolenjo kwafnyř wjeselow. — 23. Narodny džen ř. Maj. krala Alberta (1828). — 30. Přeni termin dořhodneho dawka.

Mjedajmy so sobn řezahnyř wot zmyřkow; morwe cželo da so sobu řezahnyř, řiwy cžlowjeř prócuje so napřičeřo řoftmam. (Medula.)

I. Hermanki.

1. Njeřmacžidlo.*
7. Ščěrachow.†
8. Džěje.†
10. Anland.*
13. Wěřpóř.* Kinspóř.* Wostrowc. Póctowy. Řhocžebuz.†
15. Nadeberg.*
16. Kamjenc.* Nadeberg.
18. Drěwř.*
20. Drěwř. Mitoraz.† Brody.†
21. Damua.* Řrgow.†
23. Wojerjecy.† Jarow.*
25. Řty Komorow.* Wětořřow.*
27. Natecy. Kamjow.† Řty Komorow. Wětořřow.
28. Jarow wofmowy hermant.
29. Nadeburg.*
30. Nadeburg. Dobrořug.*

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☾ Poředni běřtk 7. hapryla pop. 3 h. 40 m.
☽ Młody měřacž 15. hapryla rano 6 h. 49 m.
☾ Přeni běřtk 22. hapryla w noč 12 h. 18 m.
☼ Pořny měřacž 29. hapryla rano 7 h. 12 m.

III. Wjedro po měs. přeměnjenjach.

Započatt měřaca rjenje, tola z pořednim běřtkom 7. přeměniate, 15. hapryla deřčez z wětrom, 22. pať so zaly wuwjedri, tola na řoncu měřaca 29. řezěhuje zaly deřčez z wětrom.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Pařion řwi. Luřařa.
2. Čyřtwinski řwjaty džen. Boža martra na wulkim wotřarju z bělej płačezičřu zawěřřena. Přenje řwi. woprawjenjo džěczi. Po „Gloria“ zwožazano zwonow. Po Božich řužbach wotřywanjo wotřarjow.
3. Boža martra na wulkim wotřarju z cžornej płačezičřu zawěřřena. Ceremonije. Wotřyřeřo a cžěřčzenjo Žezusowoho řwi. řřhiza. Předowanjo. Boža mřřa z pšhedpřezehowanym woporom. Pařion řwi. Jana. Wobřhad z Božim Cžělom ř Božomu rowej. Řyřřpóř.
4. Do Božje mřřě žohnowanjo wohenja, jutrowneje řwečy a řřččzenřkeje wody. Pšči „Gloria“ wotřwožazano zwonow. — Wječčor Bože horjeřřacžo.
5. Vidi aquam. Dořpořny wotřpuř. Proceřiony „řřhizerjom“ w Řřřezicach, Řulowje, Řalbicach, Řjebjelczicach, Wotrowje a Řadworju.
6. Pšřřřřazany řwjaty džen.
7. Šwjaty džen. Proceřiony do Řožanta du.
23. Čyřtwinski řwjaty džen.
25. Čyřtwinski řwjaty džen. Přořřny wobřhad.
26. W řerbřkej čyřtwi w Budyřřinje řitularny řwjebžen Božožneje řednoty ř čěřčzi řwjateje Marije, Maczerje dobreje řady a wotřpuř.

Zadřeřřřka.

Džžřcho něřřto dořbčez, džiři řřto dořbčte řřřowacž. (Caesar.)

Meja,

różownik, ma 31 dnow.

		Stónczka		Měsacžka	
		šhadž.	šhom.	šh. a šh.	šh. m.
		h. m.	h. m.	šh. a šh.	šh. m.
1 Pjatk	† Filip a Jakub, jap.	4 35	7 20		9 36
2 Sobota	Michanášij, bisk. wež.	4 33	7 21		10 28
4. njeđzela po Zutrach (Kantate). Šež.: Jezus lubi Duča swjatoho. Jan. 16, 5—14.					
3 Njeđzela	Manafanij. s. kichija	4 32	7 22		11 15
4 Póndžela	Zakitarstwo s. Józefa	4 30	7 24		11 57
5 Wutora	Pius V., bamž	4 28	7 26		šh. r.
6 Erjeda	Jan psched kacz. wrot.	4 26	7 28		12 33
7 Šhtwórtk	Stanisław, bisk. m.	4 24	7 29		1 5
8 Pjatk	† Zjewjenjo s. Michala	4 23	7 31		1 38
9 Sobota	Šrehor z Nazianz	4 21	7 33		2 1

5. njeđzela po Zutrach (Rogate). Šež.: Jezus napomina k modlenju. Jan. 16, 23—30.

10 Njeđzela	Antonius, biskop	4 19	7 34		2 27
11 Póndžela	Manert, biskop	4 17	7 36		2 52
12 Wutora	Nerej; Panfrac, m.	4 16	7 37		3 20
13 Erjeda	Servac, martrač	4 15	7 38		3 51
14 Šhtwórtk	Bože spēčo	4 13	7 40		šh. w.
15 Pjatk	† Šfidor, rólnik; Sofija	4 12	7 41		8 38
16 Sobota	Jan Nepomucenški	4 10	7 43		9 44

6. njeđzela po Zutrach (Gaudi). Šež.: Jezus rječi wo swjatym Duchu troštarju. Jan. 15, 26—16, 4.

17 Njeđzela	Pašchal Baylon, w.	4 9	7 45		10 43
18 Póndžela	Benancij, martrač	4 7	7 46		11 30
19 Wutora	Pětr Celestin, bamž	4 6	7 48		šh. r.
20 Erjeda	Bernard Senenski, w.	4 4	7 49		12 10
21 Šhtwórtk	Felig w. Kantal., w.	4 3	7 50		12 44
22 Pjatk	† Emilia; Julia, knjž.	4 2	7 51		1 15
23 Sobota	* Desiderij; Gotthard	4 1	7 52		1 41

Swjatk. Šež.: Šhtož Boža lubuje, joho kaznje djeři. Jan. 14, 23—31.

24 Njeđzela	Swjatkownička	4 0	7 53		2 5
25 Póndžela	Swjatk. póndžela	3 59	7 55		2 33
26 Wutora	Swjatkow. wutora	3 58	7 56		3 0
27 Erjeda	†* Madlena wot Bazis	3 57	7 58		3 29
28 Šhtwórtk	Augustin Kanterb.	3 56	7 59		šh. w.
29 Pjatk	†* Theodosija, martr.	3 55	8 0		8 23
30 Sobota	* Ferdinand III., kral	3 54	8 1		9 12

1. njeđzela po Swjatkach. Šež.: Wupóslanjo japoštolow. Mat. 28, 18—20.

31 Njeđzela	Najswj. Trojica	3 53	8 3		9 56
-------------	-----------------	------	-----	--	------

1. Walpora.

I. Hermanki.

1. Bart.† — 2. Budyšin.* — 4. Biskopicy. Luboraz.† Radmeryč.† Žahan.† — 5. Ruland.* — 6. Kjejmawčibfo.* Noye Město pola Stolbina. Polcznica.* Ruland. Zembr.† — 7. Bessow.† — 8. Čerwjena Woda.† — 9. Kalawa.* — 11. Kamjenc.† Lubij.† Kalawa. Gubin.† — 13. Šhoczebuž wótkowy hermanf. Rulow.* — 15. Rulow. — 16. Witow.* Trěbule.* Lubin.* — 18. Biskopicy.* Wóšport.* Kinspórk.* Šródk.† Witow. Lubin. Stankow.† — 19. Kinspórk. Warschč.† — 20. Radeburg.* — 21. Šhoczebuž.* — 26. Rulow.† Wolbramech.† Wojerjegy wotm. hermanf.

II. Měšačkowe přeměnjenja.

☾ Poledni bértik 7. meje dopódnja 9 h. 41 m.
 ☉ Młody měšačk 14. meje pop. 4 h. 15 m.
 ☽ Přeni bértik 21. meje rano 6 h. 43 m.
 ☼ Połny měšačk 28. meje wječor 9 h. 29 m.

III. Wjedro po mės. přeměnjenjach.

Meja započnje z deščezojtym a přeměnjatym wjedrom, tola młody měšačk 14. přichinje rjane wjedro, 21. přichinje wět z deščezom; wot 28. sežehuje rjane wjedro abo deščez, za tym hač wět z połnowy a wječora, abo z połdnja a trótkoho wječora duje.

IV. Cyrkwinska protyka.

Pšchedp.: W meji je měštki wyschpor:

	na njeđzelach a swj. dnach	wšedne dny
Budyšin, němfti a serbski porjadu	7	1/2 8
Wotrow	7	1/2 8
Marijina Šmėzda	7	7
Šhróščicy	1/2 5	7
Njebjelčicy	1/2 8	a sobotu: 8
Róžant	5	7
Rulow a Delnje Sulšchecy	?	?
Šdžet	?	?
Radwot	1/2 8	1/2 8

1. Swjaty džen z přėdowanjom. Rano w 6 h. wotfhad procesiona z Šhróščic do Šilipsdorfa; w 5 hodž. Boža mšča.

3. Swjaty džen.

11., 12. a 13. Wobfhady kichizownoho tydženja.

14. Pšchitazany swjaty džen. Po seženju zbalenjo horještacza, jutrowneje swěcy a zawěšenoho kichija.

17. We dwórškej cyrkwi w Dreždžanach serbske přėdowanjo.

22. Rano 1/2 6 h. wotfhad procesiona z Wotrowa do Krupft, w 5 hodž. Boža mšča.

23. Sobota pšched Swjatkami. Wigilny (wolžěny) póšt. Wobnowjenjo duhy.

25. Pšchitazany swjaty džen.

26. Swjaty džen. Procesiona do Róžanta du.

27., 29. a 30. Póšt suchich dnow abo kwatember;

27. a 29. połny póšt (jenokróčne nasheženjo a zdžerženjo mjasnych jedžow).

30. Wolžěny póšt. Rónc jutrowneje špowjedže.

31. Žafy Asperges me.

August,

źnienie, ma 31 dnow.

		Śloneczka		Miesiączka	
		śhdz. h. m.	kwow. h. m.	Miej. znamię	śth. a th. h. m.
1 Sobota	Pętr w rjeczazach	4 25	7 46		9 55
10. njeźdźela po Śwjatkach (9. po Ś. Trojicy). Ścż.: Farizej a cłonit we templu. Łuf. 18, 9—14.					
2 Njeźdźela	Alfons z Liguori, wcz.	4 27	7 44		10 22
3 Póndźdźela	Ram. f. Schczępana	4 29	7 42		10 52
4 Wutora	Dominik, wuznawać	4 30	7 41		11 28
5 Śrjeda	Ś. Marije na śněhach	4 32	7 39		śth. r.
6 Schtwórtk	Pšhekrasnjenjo Khryst.	4 33	7 37		12 11
7 Pjatk	† Natufsch, biskop	4 35	7 35		1 4
8 Sobota	Cyriakus, Bargas, m.	4 37	7 33		2 5

11. njeźdźela po Śwjatkach (10. po Ś. Trojicy). Ścż.: Jezus wuſtrowi głuchoněmoho. Mark. 7, 31—37.

9 Njeźdźela	Khętan, wuznawać	4 38	7 31		3 16
10 Póndźdźela	Kawrjenc, mart.	4 39	7 30		th. w.
11 Wutora	Sufanna; Filumena	4 40	7 28		7 46
12 Śrjeda	Klara, knjeźna	4 42	7 26		8 16
13 Schtwórtk	Hipolit; Jan Berchm.	4 44	7 24		8 44
14 Pjatk	† Eusebius, męsch.	4 45	7 22		9 12
15 Sobota	Do njeb. wzać. s. M.	4 47	7 20		9 40

12. njeźdźela po Śwjatkach (11. po Ś. Trojicy). Ścż.: Mikofszimij Samaritan. Łuf. 10, 23—37.

16 Njeźdźela	Ghacint, męschnik	4 49	7 18		10 10
17 Póndźdźela	Joachim, nan f. M.	4 50	7 16		10 42
18 Wutora	Agapit; Helena, f.	4 52	7 14		11 19
19 Śrjeda	Ludwik, biskop	4 54	7 12		th. r.
20 Schtwórtk	Bernard, wuczeń	4 55	7 10		12 1
21 Pjatk	† S. Franciszka w Chant.	4 56	7 9		12 49
22 Sobota	Timothej, martrać	4 58	7 7		1 40

13. njeźdźela po Śwjatkach (12. po Ś. Trojicy). Ścż.: Dżesaczo wujadni. Łuf. 17, 11—19.

23 Njeźdźela	Filip Wenicij, wuzn.	4 59	7 4		2 37
24 Póndźdźela	Bartrom, japoschtol	5 1	7 2		3 37
25 Wutora	Ludwik, kral	5 3	7 0		śth. w.
26 Śrjeda	Sebald, wuznawać	5 4	6 58		7 11
27 Schtwórtk	Józef z Kalasanea, w.	5 6	6 55		7 36
28 Pjatk	† Hawichtyn, bisk. wcz.	5 8	6 53		8 1
29 Sobota	Jan Kschczenił śczaty	5 10	6 51		8 27

14. njeźdźela po Śwjatkach (13. po Ś. Trojicy). Ścż.: Nichto njemóże dwěmaj knjezomaj ſuzić. Mat. 6, 24—33.

30 Njeźdźela	Ś. Janů. pęstonow	5 11	6 50		8 56
31 Póndźdźela	Raimund Nonnat, w.	5 12	6 48		9 30

1. Drugi termin kralowſkich dawkow. — 23. Kónc pſhczich dnow.

I. Hermanki.

1. Budyschin. † Lubin.*
3. Kulow. † Damna.*
5. Njeſwaczblo.* Witow.*
7. Czėrwjena Woda. †
8. Bł Komorow.*
10. Kinspórt.* Gubin.* Żahai. † Stanknow. † Dobroług.*
11. Bart.* Dobroług.
13. Kamjenc.*
15. Kuland.* Wętoſchow.*
17. Polcznica.* Bhorjelic. † Kuland. Wętoſchow. Grabin.* Gahyn. †
18. Łaz. † Grabin.
19. Radeberg.*
20. Wętkow. †
24. Wóſpórt. † Salschtrow. † Ramnijow. † Gródt. † Brody. †
26. Wjazonica.*
29. Barščę. † Lubnijow.* Drtrand.* Kufow.*
31. Luban. † Lubnijow. Drtrand. Kufow. Trěbule.*

II. Měsačkowa přeměnenja.

- ☾ Poſledni bėrtik 3. auguſta w nočy 10 h. 50 m.
 ● Młoby mėsačk 10. auguſta pſchp. 1 h. 9 m.
 ☾ Prėni bėrtik 17. auguſta pop. 2 h. 42 m.
 ☺ Poſny mėsačk 25. auguſta wjeczor 6 h. 20 m.

III. Wjedro po mė. přeměnenjach.

Poſledni bėrtik 3. wěſchęzi jaſne dnj. Młoby mėsačk 10. pſchinjeſe hrimanja a deſchęze. Wot 17. hač do 25. je pſcheměnjate ale čzopke wjedro. Kónc mėſaca budže rjenje, jeſt wěſit wot poſnočy abo wot wjeczora duje, jeſt pať wot poſdnja abo krotkoſho wjeczora, budže deſchęz.

IV. Cyrkwinska protyka.

2. W Kłóſchtrje Marijneje Gwězdze a w Rum-borgu doſpoſny wotpuſt „Porciuntula“.
7. Chętwinski ſwjaty džen.
10. Śwjaty džen.
14. Bigilny (pjatka dla poſny) poſt. Rano w 7 hodž. wotſhad proceſtiona z Khróſčic do Wilmſdorfa. W 6 hodž. Woža miſcha.
15. Pſchitazany ſwjaty džen. Do Wožeje miſchě ſwječenjo želow.
16. W Radworju doſpoſny wotpuſt a fermuſchta.
20. W Kłóſchtrje Mar. Gwězdze doſpoſny wotpuſt.
23. Tež ſwjeźden najczuſč. Wutroby f. Marije. W Brunowje doſpoſny wotpuſt.
24. Śwjaty džen. W Njeblejezičach doſpoſny wotpuſt braſtwa f. Woſčjana.
30. Chętwinski ſwjaty džen.

Zadrjeſhka.

Tych mėj za ſwojich wěrných pſchęzelow, kiž tebi wěrnofč praia, tež hdyž je tale wěrnofč hórta. Čzi, toſkiž ſo tebi ličęza, bjez toho, zo by jebi to zaſlužil, a tebi tež w njeprawých wěcach po woli ſu, dyrbja ſo čzi zdacž, zo z tobu berje njeměnja.

Wjeczor ſu mudry za zańdženy džen, ale ženje mudry doſę za pſchichodny džen. (Kúčert.)

November,

nazymnik, ma 30 dnów.

Stónczka

Měsaczka

řhadž.
h. m.řhov.
h. m.řheb.
řnamjořřh. a řř.
h. m.

23. njeđzela po Swjatkach (22. po S. Trojicy). Scž.: Žezus žbudži Žairowu džowtu. Mat. 9, 18—26.

1 Njeđzela	Wšech Swjatyeh	6	53	4	33		12	9
2 Póndžela	Wřchěch řhud. duřch.	6	55	4	31		1	23
3 Wutora	Hubert, biřkop	6	57	4	29		2	37
4 Srjeda	Karl Boromejski, wčž.	6	58	4	28		3	50
5 Šhtwórtf	Zacharias a Hilžbjeta	6	59	4	27		5	1
6 Pjatk	† Leonard, abt	7	1	4	25		řřh.	w.
7 Sobota	Amarant; Wilibrord	7	3	4	23		5	8

24. njeđzela po Swjatkach (23. po S. Trojicy). Scž.: Dobre řmjo. Mat. 13, 24—30.

8 Njeđzela	4 kónowani martrarjo	7	5	4	22		5	45
9 Póndžela	Theodor, martrať	7	7	4	20		6	27
10 Wutora	Řandrij Awellin, w.	7	8	4	18		7	16
11 Srjeda	Měrczin, biřkop	7	10	4	17		8	5
12 Šhtwórtf	Měrczin, bamž	7	12	4	15		9	1
13 Pjatk	† Stan. Kořtk; Didak	7	14	4	14		9	59
14 Sobota	Řivin, m.; Žosafat	7	15	4	13		11	0

25. njeđzela po Swjatkach (24. po S. Trojicy). Scž.: Žonopowe žorno. Mat. 13, 31—35.

15 Njeđzela	Řerta, knjž.; Leopold	7	16	4	12		řřh.	r.
16 Póndžela	Řthmar; Edmunda	7	18	4	10		12	3
17 Wutora	Řrehoť Džiwežinjeť	7	20	4	9		1	7
18 Srjeda	Otto, abt; Eugen	7	22	4	8		2	14
19 Šhtwórtf	Hilžbjeta, wudowa	7	24	4	6		3	23
20 Pjatk	† Felix z Walois, w.	7	25	4	5		4	34
21 Sobota	Woprowanjo ř. Marije	7	27	4	4		5	47

26. a poslednja njeđzela po Swjatkach (25. po S. Trojicy). Scž.: Žapušćenjo Žeruzalema. Mat. 24, 15—35.

22 Njeđzela	Cecilija, knjž. m. ☺	7	29	4	3		řřh.	w.
23 Póndžela	Klimant, bž.; Felicitas	7	30	4	2		5	29
24 Wutora	Řan wot řřhžiřa, w.	7	32	4	1		6	29
25 Srjeda	Řhathrna, knjž. m.	7	33	4	0		7	33
26 Šhtwórtf	Řěťr Alex.; Konrad	7	34	3	59		8	44
27 Pjatk	† Nikasius, biřk. martr.	7	36	3	58		9	58
28 Sobota	Řrefcenc, martrať	7	38	3	58		11	13

1. njeđzela adventa. Scž.: Žnamjenja pšched řudnym dnjom. Łuf. 21, 25—33.

29 Njeđzela	Saturnin, biřk. m. ☾	7	39	3	57		řřh.	r.
30 Póndžela	Řandrij, japořtkoť	7	41	3	56		12	27

1. We Wórklecach a někotrych řudnyh wřach řermuřřa. — 15. W Žu-ricach řermuřřa. — 28. Stóncženjo kwafnyh wjeřelow.

I. Hermanki.

2. Šródf.† Kuland.
3. Bart.* Damna.*
4. Njeřwjećidlo* a len.
5. Řhocžebuz.*
6. Kuland.*
7. Budyřřin.† Kulow.* Lubnjow.* Trěbule† a len.
9. Řřchbach.† Gubin.† Lubnjow.
10. Łaz.† Řřchbach.
11. Połcznica.* Luban.*
14. Žitawa. Řřh Komorow.*
16. Štokpin.† Žitawa.* Řřh Komorow.
21. Lubin.*
23. Wóřport.† Dobrořug.* Lubin. Mitoraž.†
24. Dobrořug.
25. Radeburg.*
26. Ramjenc.*
28. Kalawa.*

II. Měsačkowe přeměnenja.

- ☉ Młody měsačř 6. novembra wječor 9 h. 58 m.
- ☾ Přěni běřtk 14. novembra wječor 10 h. 55 m.
- ☽ Połny měsačř 22. novembra dop. 10 h. 34 m.
- ☾ Pořledni běřtk 29. novembra w noč 2 h. 52 m.

III. Wjedro po mēs. přeměnenjach.

6. t. r. na młody měsačř řladaj dopoľdnja na wěřtk. Duje-li z doľhojo wječora, pšćicjěť deřčej, wjeje-li z rana, řněh. Přěni běřtk 14. lubi řjany čas. 22. pšćinjeř řněh. 29. da wěřtki ze řněhom wocžakowacž.

IV. Cyrkwinska protyka.

1. Pšćitazany řwjaty djeň.
3. Čyřkwinski řwjaty djeň.
8. W Radworju a Kulowje doľpołny wotpuřř „po mornych“. — W Njebjelczicach a Žđeri (tež w někotrych wřach wotolo Budyřřina) řermuřřa.
11. Šwjeđžen Njebjelczanřte wofady.
15. W Budyřřinje w tačankřej cyřkwi wopomnježo pořwojćenja cyřkwe a řermuřřa.
22. W Řalbicach wopomnježo řwjećenja cyřkwe a řermuřřa.
25. Šwjeđžen Řalbiczanřte wofady.
29. Žapocžatk adventa a nowoho cyřkwinstoho ľeta. W Dřeždžanach we dwóřřej cyřkwi řerbiřte přėdowanjo.
30. Šwjaty djeň.

Zadrjeřřka.

Ły hórřřich řo huřto na njeřwobřtajnořč wjedra. Wopomni, řo njeje ničžo tať njeřwobřtajne, kaž ľudžaca pšćitřilnořč; pšćiwozmi ju toľodla pšćech pšćeczelnje, ale njeřpuščej řo řenje řrucže na nj.

Ř wěćřnomu řiwjenju wjedžetaj dwaj pučej: jedyn doľgi pšćej řwěrne dopjelnjenjo winowatořčow řwojžoho powołanja; druři kóřtki pšćej řčjeřpne čjeřpenjo.

Łudžo du, wobđžiwaja wulke hory, mőcne řoľny morja, řčěroke řeki — na řebje řamoho řaľydu. (S. Řawřřřtn.)

December, hodownik, ma 31 dnów.		Stoncza		Miesaczka	
		skhadz. h. m.	thom. h. m.	Pieci. gnamio	th. a th. h. m.
1 Wutora	Egidius, b.; Marian	7 42	3 55	☿	1 39
2 Srjeda	Bibiana, knjz. m.	7 44	3 55	☿	2 50
3 Schwórtk	Franc Kaverski, w.	7 45	3 54	☿	4 0
4 Pjatk	† Borbora, knjz. m.	7 46	3 53	♄	5 7
5 Sobota	Petr Khrystolog, bisk.	7 47	3 53	♄	6 11

2. niedzela adventa. Scz.: Janowe pojelstwo pola Jezusa. Mat. 11, 2—10.

6 Niedzela	Miklawsch, bisk. ☉	7 49	3 52	☉	th. w.
7 Póndzela	Ambrosij, bisk. wucz.	7 50	3 52	☉	5 8
8 Wutora	Njew. podj. s. Mar.	7 51	3 52	♄	5 57
9 Srjeda	Eutychian; Leokadius	7 52	3 52	♄	6 50
10 Schwórtk	Wchenjes. lauret. domu	7 53	3 52	♄	7 47
11 Pjatk	† Damas, bamz	7 54	3 52	♄	8 48
12 Sobota	Epimach, m.; Magenc	7 55	3 52	♄	9 49

3. niedzela adventa. Scz.: Janowe swedzenje wo Jezusu. Jan. 1, 19—28.

13 Niedzela	Lucija, knjz. martr.	7 56	3 52	♄	10 52
14 Póndzela	Spiridion, biskop ☾	7 57	3 52	♄	11 55
15 Wutora	Khrystina, sluzown.	7 58	3 52	♄	th. r.
16 Srjeda	† Eusebij Bercefski, b.	7 59	3 52	♄	1 2
17 Schwórtk	Lazar, biskop	8 0	3 53	♄	2 10
18 Pjatk	† Czak. s. M. na p. R.	8 0	3 53	♄	3 21
19 Sobota	* Memesij, martra	8 1	3 53	♄	4 33

4. niedzela adventa. Scz.: Jan prěduje pokutu. Luf. 3, 1—6.

20 Niedzela	Khrystian, martra	8 2	3 54	♄	5 46
21 Póndzela	Domasch, japoscht. ☺	8 2	3 54	♄	th. w.
22 Wutora	Flavian, martra	8 3	3 54	♄	5 12
23 Srjeda	Wiktoria, knjz. martr.	8 4	3 55	♄	6 23
24 Schwórtk	† Hadam a Zeba	8 4	3 56	♄	7 39
25 Pjatk	Bozi dzen nar. J.	8 4	3 56	♄	8 57
26 Sobota	Šcépan, martra	8 5	3 57	♄	10 14

Niedzela po hodzoch. Scz.: Simeon a Hana wo Jezusu vyczitaj. Luf. 2, 33—40.

27 Niedzela	Jan, japoschtol	8 5	3 58	♄	11 28
28 Póndzela	Njewin. dzeczatk. ☾	8 5	3 59	♄	th. r.
29 Wutora	Domasch z Kanterb., b.	8 5	4 0	♄	12 40
30 Srjeda	Rainer, bisk.; David	8 5	4 0	♄	1 50
31 Schwórtk	Sylvester, bamz	8 5	4 1	♄	2 59

21. Zapoczatk zymy. Najkrótschi dzen z najdljškeje nocu. — 24. Patorzica. — 31. Schwórtky termin krajnjeje renty.

Czajne zbozo nijeje dopolaz pócetiwosceje. Pucze Bozeje pšchedwidzomnosceje su czéimne. Mnoghich wjedze wona pšchcz czerpjenja k lepszoniu žiwjenju. Wjele wjacj pak dje jich w zbozu swojomu wczinomu njezbozu napšcheczo.

I. Hermanki.

4. Kuland.*
5. Budyščin.*
7. Nowofalc. Džéze.† Drěwf. Brody.†
8. Gafn.*
9. Njetwaczišo* a len.
14. Kalawa. Luboraz.†
15. Wojerecy. Baršchcz.
16. Kuland. Pici.
17. Kamjenc.* Wužakow.†
19. Drězdzany. Trěbule klamarški a lenowy h.
21. Kulow.†

II. Měsačkowe přeměnjenja.

- ☉ Měsody měščak 6. decembra pšchp. 2 h. 12 m.
- ☾ Přeni bėrttk 16. decembra wječor 7 h. 17 m.
- ☽ Pokny měščak 21. decembra wječor 9 h. 54 m.
- ☾ Posledni bėrttk 28. decembra pšchp. 1 h. 17 m.

III. Wjedro po mės. přeměnjenjach.

Ma młody měščak 6. nawala so iněh a wichory. 14. njeje jara zyma, ale mlhownje. 21. pšchi jowjernym wěšitu je rjenje, pšchi połobnišchim a wječornym so mokre pšchepaduje. 28. wulki iněh a zymu jobu njeje.

IV. Cyrkwinska protyka.

4. Cyrkwinski swjaty džen.
6. Cyrkwinski swjaty džen.
8. Pšchitazany swjaty džen. W Kulowje titularny swjedžen „swjateje Marijinoho towarštwu tnježnow“ z dospołnym wotpuštom za jobustawy. W Budyščinje w serbskej cyrkwi dospołny wotpušt.
- 16.—24. W Radworju wšchědnje po Zutnjach „Nowena“ k czelezi maczerje Božeje.
16. a 18. Póšt suchich dnów abo quatember (pokny póšt).
19. Woloženj póšt.
21. Swjaty džen.
24. Wigilny (pokny) póšt (patorzica).
- 24.—25. Boža noc, w pohocy boža nšcha.
25. Pšchitazany swjaty džen.
26. Pšchitazany swjaty džen. Požohnowanjo žitow.
27. Swjaty džen. Po přebowanju požohnowanjo a wudželenjo wina swjatoho Jana.
28. Cyrkwinski swjaty džen.
31. Džakowna wječorna pobožnosć dla dołžonahoho lěta w Budyščinje w tachantškej cyrkwi (w 7 hodz.) a w Khróščicach.

Zadrješdka.

Ženje njepomnju, zo by ščo zrudneje smjerczeje wumrjel, kiž je stutki lubosceje wopokazowal. (S. Hieronymus.)

Zajmowna je to wumjeltwo, kotrež ze wšchěch najwjacj wunjeje. (S. Khrystostomus.)

Nowny napis znatoho špicaczerja Albana Što Lža, kotryž je sebi won sam wuzwolil, rěka: „Ščož ma te zbožo, zo je wěritny katolški křesćezan, tón njech tudy k czelezi Božeje a hafo dzał luby Wótczenasch wšpěwa a Zandželste Powitanjo a pódla tež na moju šhudu dušchu jo dopomni.“

Čas Božich službow w serbskej Łužicy.

	Čas přechwata Božich službow		Njedźele; j. dny			Džekawe dny				
	za njedžele a swj. dny.	za džekawe dny.	w žymje.	w lécje.	popok- dnju.	w žymje.	na lécje.	w lécje.	w žymje.	
Budyščin	tachantska	1. haryla, 1. oktobra.	5 a 9		2	6 a 9	5 a 9	5 a 9	6 a 9	
	serbska		9		1/2 1					
Chróšćicy	1. njedž. po Zutrach, 24. augusta.	1. njedž. po Zutrach, 29. septembra.	6 a 9	5 a 8	2	7	6	6	7
Njebjelčicy	po 1. meje, po 29. septembra.		9	8	1/2 2	1/2 8	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7
Radwoń	1. meje, njedž. po 29. septbr.	po 1. novembur, po Zutrach.	9	8	2	7	6	6	6
Ralbicy	Zutrach, 21. septembra.	Zutrach, 21. septembra.	6 a 9	5 a 8	2	1/4 8, 8	7, 1/2 7	6	1/2 7, 7
Špital	1. meje, 1. oktobra.		9	9	2	8	1/2 7	1/2 7	8
Wotrow			9	9	2	1/2 8	7	1/2 7	7
Marijna Hwězda			1/2 7 a 1/4 10		1/2 2, 1/2 3, 3		6 a 7 a 3/4 9		
Różant	jutry, 14. septembra.	po 1. oktobra, po Zutrach.	6 a 9	5 a 9	2	7	1/4 7	1/4 7	7
Hajnicy	po Zutrach, po Michale.		9	8					
Zdźer	1. meje, po 29. septembra.		9	8	1/2 2				
Brunow			1/2 10		4		3/4 8		
Kulow	24. febr., jutry, njedž. po 4. sept., 1. njedž. nov.		5 a 8		2	6 a 1/2 9	1/2 6 a 1/2 9	5 a 8	1/2 6 a 1/2 9

Přisp.: Jutnje su w Chróšćicach rano w 5 hodźinach, w Ralbicach a Różencze 6. — W serbskej cyrkwi w Budyščinje na srjedach a pjatkach w posrjeze we 8 rano. — W Ralbicach na pjatkach w posrjeze w 6 a 8 rano. — We Wotrowje na małych swjatyh dnach dopołdnja we 8. — W Marijnej Hwězdy na sobotach rano 6 a 7 a 8. — W Różencze sobotu (přez cykle lěto z wuwjazcom adventa) we 8. — W Zdžeri su kóždu přerju njedželu měsaca, w Lubiju kóždu třecju a w Hajnicach kóždu druhu a šchwórtu njedželu měsaca Bože služby.

Bože služby w saskich herbskich krajach.

1) Stajne Bože služby maja: Dreždžany (dwórka cyrkej, w princowym hrodze, Nowe Drež-

džany, Friedrichstadt, Sózefininy wustaw, 2 schulstej křapaki, Annaberg, Cwitawa, Freiberg, Hubertusburg, Rhemnich, Lipsk, Mišino, Pirno, Plawno, Radeberg, Rothschönberg, Reichenbach a Greiz (kóždu 2. njedželu), Altenburg a Wechselburg.

2) Missionske Bože služby maja: Auerbach (4 króč), Biskopicy (2 kr.), Bräunsdorf (8 kr.), Döbeln (3 kr.), kupjel Elster (w lécje), Frankenberg (2 kr.), Grimma (12 kr.), Großhain (6 kr.), Hajnichen (4 kr.), Hoheneck (8 kr.), Hohnstein (8 kr.), Koldic (2 kr.), Königstein (kóždu 1. měsacynu njedželu), Leisnig (1 kr.), Marienberg (12 kr.), Neustadt (2 kr.), Oschatz (2 kr.), Pilnicy (cykle lécjo), Riesa (2 kr.), Rochsburg (někotry króč), Roszwein (2 kr.), Sayda (2 kr.), Schneeberg (2 kr.), Schwarzenberg (4 kr.), Sonnenstein (něšto króč), Stollberg (4 kr.), Voigtsberg (12 kr.), Waldheim (12 kr.).

Zapis duchownych.

(W novembriu 1884.)

A. 3 budyńskie diocesy.

Joho miłoseć, najdosjownišchi knjez Franciskus Bernert, biskop w Azotus, japoščtołski wikar w kra-
lestwoje saskim, administrator ecclesiasticus w saskiej
Gornjej Łužicy, tachant kapitla swj. Pëtra w Budy-
šchinje, Dr. theol., komthur kral. sask. zaslužbnoho
rjada atd., rodź. w Grafensteinje w Czechach 4. hapryla
1811; wuswjeczeny 4. aug. 1834, wuzwolony za tachanta
28. julija 1875, za biskopa swjeczony 19. mërca 1876.

1) W Budyšchinje: a) w konsistoriu: f. Jakub
Kuczank, can. cap. senior; f. Pëtr Šchołta, can.
cap. cantor; b) w serbskej cyrkwi: f. Michał Górník,
farać; f. Jakub Skala, kaplan; c) w tachantskej
cyrkwi: f. Józef Schönberner, dopołdn. předać;
f. Jurij Kumer, katecheta (johu za Bžer a Lubij);
d) na wučeniškich wustawach: f. Hermann Blumen-
tritt, direktor seminaru; f. Józef Dienst, direktor
tachantskeje wučernje.

2) W Brunowje: w tu khwilu ničto njeje.

3) W Grunawje: f. Józef Brendler, administ.

4) W Rhrósczicach: f. Jakub Werner, farać;
f. Jakub Šchołta, 1. kaplan; f. Franc Czornač,
2. kaplan.

5) W Königshainje: f. Pawoł Keime, farać.

6) W Marijnej Šwëzdzje: f. Dr. Jan Chryštofom
Eiselt, propst; f. Alexander Hirschfel, kaplan; f.
Wincenc Bielskind, kaplan; f. Hugo Fur, kaplan.

7) W Marijnym Dole: f. Niward Röstler,
propst; f. Innocenc Sawork, kaplan; f. Joachim
Felber, kaplan.

8) W Njebjelszczicach: f. Miłkawsch Smoła, farać;
f. August Rubasch, kaplan.

9) W Nowym Leutersdorfje: f. Józef Reil, farać.

10) W Radworju: f. Jakub Bart, administrator.

11) W Raibicach: f. Jakub Bensch, can. a farać;
f. Jurij Libsch, kaplan.

12) W Reichenawje: f. Jan Hornig, administ.

13) W Róžencze: f. Tadej Matusch, administrator.

14) W Špitalu: f. Jan Nowak, administrator.

15) W Seitendorffe: f. Karl Junge, can. a
farać; f. Julius Junge, kaplan.

16) W Šchërachowje: f. Jakub Žur, farać; f.
Franc Löbmann, kaplan.

17) We Wostromcu: f. Anton Müller, farać;
f. August Rönisch, kaplan.

18) We Wotrowje: f. Jakub Herrmann, farać.

19) W Žitawje: f. Franc Kral, farać.

20) We Worflecach: f. Alexius Ault, kaplan.

21) W Huscy: f. N. Paresen, kaplan.

Pšchisp.: W Prahy w serbskim seminaru: f.
Jurij Kusczanski, přaes, archbiskopski notar.

B. 3 drejžďanskeje diocesy.

1) W Drejžďanach: a) kralowste dwórste duchown-
stwo: f. Franc Stolle, can. 1. dwórski kaplan, přaes
konsistoria; f. Jakub Buk, 2. dwórski kaplan, konfi-
storialny radžiczer; f. Ludwik Wahl, 1. dwórski předać,
wikariat radž.; f. Ludger Potthoff, 2. dwórski předać.
b) W Starých Drejžďanach: f. Pëtr Will, farać a
superior; kaplanojo: f. Anton Buk, přaes bratstwa
smjertneje štýtnosće a direktor progymnasia; f. Emil
Hoffmann, nježelsti rańšchi předać; f. Józef
Müller, 1. katechet a swjedženiški rańšchi předać; f.
Richard Salm, wučer na progymnasiju a přaesft;
f. Oskar Manfroni, wučer na progymnasiju; f.
Eberhard Klein, 2. katechet; f. Alexander Hartmann,
3. katechet. c) W Nowých Drejžďanach: f. Eduard
Machaczek, farać a wikar. radž. d) W Friedrich-
stadtu: f. Pëtr Kreczmer, farać. e) W Józefinym
wustawje: f. Kaspar Brieden, kaplan. f) Pola
prynca Jurija: f. Dr. Adolf Fritzen. g) Wojerški
farać: f. Karl Maaz.

2) W Altenburgu: f. Franc Biskup, f. admin.

3) W Annabergu: f. Fischer, fariski zastaraczet.

4) W Cwikawje: f. Heinrich Salm, farać.

5) W Freibergu: f. Anton Pattoni, f. admin.

6) W Hubertsburgu: f. M. Womczetk, farać.

7) W Rhemnich: f. Jan Keipert, farać; f.
Theodor Wierg, kaplan.

8) W Lipsku: f. Józef Fuhr, farać; f. Hubert
Schmittmann, 1. kapl.; f. F. Umpfenbach, 2. kapl.

9) W Mišchinje: f. Heinrich Mannel, f. admin.

10) W Pirnje: f. Józef Plebka, farać.

11) W Plawnje: f. Wilhelm Sparsa, kaplan.

12) W Radebergu: f. August Nowak, farać.

13) W Reichenbachu: f. Pawoł Richter, kaplan.

14) W Rothschönbergu: f. Karl Hensgen, kaplan.

15) We Wechselburgu: f. Józef Brill, kaplan.

C. 3 wrótslawskieje diocesy.

W Kulowje: f. Robert Krause, kaplan; f. Jurij
Nowak, kaplan.

Pschedſtowo.

Najradſcho njeběch niczo do protyki piſaſ a ſo czijeje wotmjeſczał a nětſ dyrbbju hiſcžeje ſame pſchedſtowo piſacž. A wo czim mohł dha protykar hiſcžeje piſacž, ſchtož ſo hiſcžeje piſało a czijejejele njeje? Pſchindžeſch-li do Budyſchina, Budyſchin bjez mała njewidžiſch, dokełž ſo tam z poſkopy fabrikſkich wuhnjow kuri, a praſcheſch-li ſo, ſchto do fabrikow je, praji cži huſto, zo nam papjeru džełaja. A tutu cyku papjeru ff. muczeni ze ſwojej mudroſcju a ff. czijejejejeje ze ſwojim czornidłom zas kónucja a tež cžitarjo „Krajana“ maja ſforo wſchitcy cyku ſep tych abo tamnych nowin něhdže na hornjej łubi, hdžež ſu derje ſchowane. A czomu potajkim hiſcžeje zas nowu protyku z wulkim pſchedſtowom, z powuczacyimi naſtawkami a lutymi dobrymi wuczabami? Haj z pſchedſtowom, wot kotrohož mohła mje cyke lěto hłowa bolecz, z powuczacyimi naſtawkami, kiž ničtō rozemicž njecha, a z dobrymi wuczabami, kotrychž ničtō njewobkedžbuje? A nětſ njech mi hiſcžeje něchto pſchindže a praji, zo mjerzaca wěc njeje, protyki džełacž? — Zola njech je, dyrbbju na ſwoju ruku ſpytacž, a chcū hnydom z politiku poczeč, dokełž na tu ſo ſforo wſchitcy najlěpje wuſteja, woſebje pať cži, kiž ſu tež hižo w ſtatnej ſlužbje byli, kaž ja. Zo pať hnydom praju, zo runje doktor wo wſchēm njeiſhm.

Wo Americy runje wjele njewēm, dokełž je to jara dałofo a te mnje jara zřeďka — abo ženje ludžo z Ameriki njepſchihadžeja. W nowinach pať ſhm cžitał, zo ſo tam katoľſkeje cyrkwi derje wjedže. A něhdy duch na železnicy powjedafche mi cuzy knjez, kiž bē tehdom pſched 17 lětami do Ameriki wuczahnył, zo je tam lěpje byžli jow, woſebje za tych, kiž ſu rozomni, mudri a džeławi. Nimalo czijeje tať je tež pola naſ. Pſchež krajinu Panama mjez Połodniſcheje a Połnocnej Ameriki ryja kanal z Atlantikſcho do Czichoho Morja, zo mohli potom po runym puczū a kžetiſcho wofoło zemje doječ. — Nam katoľſkim je zajimawe, zo je ſo ſlawny Ferdinand de Deſepſ, kiž je ſuecki kanal twarił a tež tutōn nowy twari, jara khowalobnje za miłoſcžiwe ſotry ſtarał a tež ſwojich khorých džełaczerjow jich ſwērnomu wothladanju dowērki. Wězo z tym nochū prajicž, zo ſu miłoſcžiwe ſotry tohodla dobre, dokełž je ſlawni mužojo zjawnje pſched cykym ſwētom khowala, mjez tym zo ma ſo wěc nawopať: jich wubjernoſcž je haľle

ſebi tutu khowalbu dobyła: ně, dobre ſu tohodla, dokełž w duchu naſchoho Žbōžnika ſwērnu ſkutkuj, kiž je prajik, zo ani napoja khowadneje wody, kotruž ſwojomu bratrej poſticžamy, njepłacženy njewoſtanje: „ſchtožkuli ſeže najſnadniſchomu ſwojich bratrow cžinili, to ſeže mi cžinili.“

W Sužnej Americy, w kraju Ekuador budže k czeleči njefmjertnoho ryzy katoľſchoho přaſidenta tuteje republiki Garcia Moreno rjany pomnik ſtajan. Hdby budžemy něchto podobne tež wo južnej Europje — ſtalſkeje piſacž mōc?

W Čhinje — to je w Afiji — mējachu Francōzojo wōjnu w Tonkinu runje tať kaž ſendželczenjo w Egiptowſkeje z falſchnym profetu. Z cyka mōže Egiptowſka hiſcžeje wina wſchelakich wōjnow bycz, dokełž hcedža wſchitcy kruč tutoho kraja mēcž. Tu khowiſu maju tam ſendželczenjo knježſtvo, ſchtož ſo ani Egiptčanam ani europskim mōcnaſtwam njepodobna.

Wo Awſtraliji „Krajan“ tež hewať niczo powjedaf njeje, duž mōžemy ſebi tež lěťa tutōn daľofi puczž zalutowacž.

A w Europje je lěťa — Bohu džeławano — mēr a pokoj był a njehrožeſche nam ani wot ranja ani wot wječzora wōjna. W tutych dnjach, hdbyž tole piſchu, hcedža, kaž nowiny powjedaja, ruſki, němſki a raľuſki keždor ſo zeńicž, a to w ſternjewicach, mēſtacžku w poľſkim kraľeſtwje. Wužitk z toho pať budža hižo z „Katoľſchoho Boſoła“, kiž wſchitko žhoni, dawno wjedžecž a na „Krajana“ ſo hōrſchicž, zo pozdže piſchihadža.

W Belgiskeje ſu katoľſkojo liberalnych žbili, tať zo maja nětſ zas wulku wjeťſchinu we wobēmaj komoromaj a katoľſke miniſterſtvo. Duž ſmy pſchewědcženi, zo budže tam bōrży we wſchēm zas lěpje.

A nětſ wrōcžemy ſo do ſchērſcheje, wužičheje a najwužičheje a najlubſcheje wōtcžiny. W Němſkeje ſo niczo tať nimo mērny wažne ſtało njeje, cžim wažniſche podawki pať mam ze ſakſkeje powjedacž. Mjez tym zo w Bruſkeje ſpodžiwonu kulturu abo zdžełanoſcž z potkōczowanjom ſwjateje katoľſkeje cyrkwie rozkžerjeja, runjež ſu něotre wolōženja pſchizwolene, ſmy kaž předy tež lěťa we ſwojej domowinje w mērnu a pokojū živi byli a je ſo znjeſliwoſcž wobegu wuznacžow pſchi jubileju naſchoho hnadnoho knježa biſkopa dra. Franca Bernerta hač nanajrjeiſcho wopokazała. Bōdamy baľe deľeka wuczah z tehdom-

nisheje Bosofoweje rozprawy, zo by tutón rjany swjedžen nic na kšwilu začisheč w našch wutrobach wubudžil, ale zo bychn wěcnje wostaše tamne nadobne czućca, dobre wotmyslenja a dopokazy swěrnej wopornije lubošče k swojomu nadobnomu pastyrjej, kotromuž je Bóh zas přenjomu wot časa našchoho krajana biskopa Surja Lofa z Knlowa popščał, tutón krasny swjedžen na nimo měry swjatocžne a wulkotne waschujo swjećić.

Něšto předy chychmy tež slěborny kwas jeju kral. wysošosčow pomšchitkownje lubowanoho a česčjenoho prynca Surja z joho nadobnej mandželstej Hann Mariju swjećić, tola Bohu, Knjezej nad žiwjenjom a smjerczu bě so hinał spodobalo: Swěrna mandželsta, swědomita macer a w cłym kraju lubwana knjeni skhorje na tyfus a zemrje 6. februara 1884; bě to wulka škoda w kóždym nastupanju; jeje katholicke zmyslenjo, jeje starošć wo swoje lube džěci, jeje lubošć a starošćiwosć wo kšndych wostanu w najlěpšim wopomnjeczn. Njeh wotpoczuje w měrje!

A w našej najwužšej wótczinje, we wótcnej Ružicy je Bohudžatowano tež zańdžene lěto bjez wjetšich njezbožow so minyło. Krupy drje su tu a tam kšětro zbiše, tola je to jeno mało wšow potrjehišo. Kunje tak je naš Bóh psched zliwami mišošćiwje zakital a Božoho žohnowanja bě lěša wjac, džiłi w druhich lětach. Duž wobšhowajmy tež to w pomjatk a spominajmy na to z džatownej wutrobn. Ale ach, tak njewobstajni my w swojim zmyslenju smy! Wědma bě něotre nježele trochu suschisho a hnydom wšchitcy skoržachu — njejsu-li snadž tež morkotali?

Tola wróčamy so zas k wěcy, k politycy. Po prawym wšchał Serbja dale žaneje politiki wěc njemóža. To so hodži, za tym hač słowo politiku wukladujesh. Měnimy-li z tutym słowom mudre a sprawne zadžerženjo napscheczo sebi samym a swojim susodam w zjawnych naležnosćach našej katholickej wěry a serbskeje narodnosće, dha drje nam kuf wjac politiki ničžo škobdžalo njeby: Mochu dołho wkožowac, ale hnydom prajic, šyto nam žałošnje brachuje: to je dowěra a pschězjenosć. Tak ma so na psch. serbske burske towarštwu založic: haj to by snadna wěc była, hdy by tutón namjet něšto cuzy, snadž z kraja, hđžej mudrosć po puntach — chych prajic po kilogramach w kóždych kłamac

pschedawaja, ale tak je to katholicke duchowny, kiž hižo wjele lět z njesebicžnej lubošću k serbskomu ratařskomu ludu za swoje samne pjenjezy ani prócy ani časa njeintujo serbski časopiš wudawa, tutón namjet stajil a duž to njeńdže a njeponđže: to je Serb, a z tym je wšcho wotbyte! To je dwělowanjo, zachčowanjo, duchamorjace, moch kóncowace a ničžo njebofonjace wuradžowanjo bjez wšheje mišošće a bjez wšchěch stróžbych myšlow, předy hač my něšto dokonjamy. To smy hižo pschi poslednich wólbach do sasktoho sejma wopokazali, zo Serb Serbej nje-popšheje. Tule wěrnosć smy hižo — nochcu kžec, hewak bych prajil tysac króc, ale tola wjele zakrasnych króc skycheli a čitali, ale wšcho podarmo. — Haj hdy jeno bychmy jónu tójšto prawych Serbow z Hole, z Pola na psch. w Kšročicach hromadu zwjedli, a z najmjeišcha so jónn zryčeli. Ale tajki Serb je, předy hač by snjodej dobroho słowa popščał, dže na sudnistwo, wobškorzi joho a potom ma na najnužnišchich žnjach došč kšwile do Kamjenca, do Budyšcina, haj do Drežďzan ke knjezam rěčnikam, a kaž czi knježa rěšaja, kšodžic, jeno nic na žanu serbsku zhromadžiznu. A hdy bychy tuczi ludžo jeno jedyn jeniczi króc na jenej prawje wulkotnej, prawje serbskej zhromadžiznje pobyli, potom bychy wědželi, tak sebi tam nic wócžo do wócža swěrnej glada, ale tež wutroba k wutrobje ryczi, zo tam ani salkha ani jebanja njeje.

Rajka dha je wina, zo naš lud njemohł swojim wjednikam wěric? Hdy dha su so ludoweje dowěry nješkodnych šćinili? Njejsu to mužojo, kotrychž wot mašošće znajecze, njejsu to mužojo ze serbskeho naroda, ze serbskeje krewje, mužojo, kotřiz swoje słowo z najmjeišcha runje tak derje dopjelnicz wědža kaž žadyn cuzbnik, kiž tola wěšće nic waschoho ale swojoho wužitka dla do kraja pschitahdža? A wina tu-teje njedowěry je sama hordosć a zawisć, kiž kšudoho wot bohatoho, njewobšedžacoho wot wobšedžacoho, kšuzobnoho wot domjacoho bóle a hórje džěli džiłi činšta wyšoka murja Rusow wot Čhujanow. Tutu surowu murju, kotraž naše wutrobny wot wutrobom našchich bratrom rozdžěla, dyrbinmy potřac, tamny lóš, kiž je so w serbskich wutrobach nasadžal a kiž naš pschi serbskich naležnosćach a prócowanjach cyle žymnych wostaja, dyrbi skónczujne roztač wot pruhow rjeišchoho slóuca, kiž kšchězansku

luboscj mjenujemy. Bjez joho plodnoho swetka nje-
možemy so lěpschich plodow naschich prócowanjow
nadžijecj. — Wjezo mi ani wo snje na myśle pščinčj
njemože z tym komu kščinowu čjnicj, čju radščo
sam sobu mjenjenu byčj, jeno zo by so moje naj-
wutrobnišče pšhecjzo dopjelnišo, zo bychu tute moje
škabe stowa z najmjenšcha tu a tam něštoho zajimale
a pohnuše. To su tak powščitkownje pšchispóznate
wěrnoscje a tohodla so njetrjebam strachowacj je tež
zjawnje a sprawnje wuprajicj. Ani žla wola, ani
sebicžne zamyšly njejsu mi pjero wodžife, ale jeno
čjizta luboscj k wěrnoscji, kiž jenicžy sama naš
wumozicj móže. Tola doščj.

A našč Smoleč je zemrjek, Smoleč, kotrohož
mjeno bě wščem Serbam znate a čješčowne, kiž je
naš Serbow hacj do poslednjoho zdychnjenja swěrnje
lubowal, kiž je nam Serbam swoje duchowne mocy
a šřebki poswjecjil. Joho stowa dyrbinu zaščj mječj,
pšchetoz lědy šchtó je cyke Serbstwo a serbske žiwjenje
tak derje znač a sebi wažicj wědžal a naš ze sebj-
zapřecjom zatitowal, kaž Jan Ernst Smoleč, kotrohož
mjeno dyrbi w čještnym wopomnjecju wostacj!

A nětk hiščje jenu wěc, kiž je mi a wščem, kiž
čcedža Boha z cykej wutrobu lubowacj, wosebje na
staroscji a to su tola wšchitcy čješčeni čjitarjo! Prjedy
hacj „Krajan“ zas swój pucjil k wam nastupi, budže
z Božej pomocu tamny wulki štuč našchoho próco-
wanja hotowy a našča žadosčj dopjelnjena, a pšchichodny
„Krajan“ pščinjese wam da-li Bóh wopisanjo, na
tak wulkotne waščnjó bu cyrkej Krajšwjecjischjeje
Wutroby Šězujoweje w Bacžonju swjeczjena.
Njedajmy so nětk ani molicj ani zatraščicj, ale pod-
pjerajmy kóždy po swojich mocach swěrnje tutón pšche-
trašny wopofaz stareje serbskeje pobožnosče a swěrnej
luboscje k Bohu. Njepodawamy ani wobrazu ani
wopisanja Bacžonškeje cyrkwje, ale prošymy, zo čyč
kóždy — a šchtó to njemožl — sam ze swojimaj
woczomaj sebi tutón nadobny dom Boži wobhladacj.
Ničtó njebudže so kacj, zo je tutón dobry, spomozny,
Bohu spodobny štuč podpjerowal.

To bychu tak něotre wěcy ze serbskeje poli-
tiki byle.

Derje wěm, zo ničtó w protyčy žaneje politiki nje-
pyta, ale z wjetšcha budža ludžo „Krajana“ z hozdžifa
abo z kasččjzka bracj, zo bychu hladali, kajke wjedro
budže, družu — kotři to su, to je snadno žhudacj —

družy zas, hdy budže storo njeđzela abo swjaty džej,
družy abo lěpje družje, hdy budže w Šalschtrowje,
w Kamjencu abo hewal něhdže hermanč, hđžež maja
rjane deki atd. atd. na pšchedari. — Nětk možl so
hižo zas rozhněwacj, dofelč deki, němste pjezle atd.
su mi runje tak lube wěcy, kaž burej srjedž žnjow
desččjil a nalěto suchi čas. Wo wjedrje dale ničzo
prajicj nochcu, hacj jeno to, zo so na mnje hórščicj
nješmědža, je-li k lětu wjedro wščem prawe njebudže.
Tamny kapitel w protyčy je něčtó druži pišal, kiž
je wam „Krajana“ wjele lět z pěčnyimi nowymi a
starymi powjescjami do kraja štal.

A nětk by moje pšchedstowo tak kaž hotowe bylo,
tola nješměmy na dobre stare serbske waščnjó zabycj
a duž pšheju tež wjele zboža k nowomu lětu.
Zo z wami jara derje mēnju a to z kóždym, to bu-
džecje mi lubjerad wěricj, ale hacj možl wščem
runje prawe pšhecj, to sebi njewěrju do čjasa wob-
krucjecz. Po prawym wščač mam jeno jene pšhecjzo,
kaž sebi tež našči wótcojo cyke prawje k nowomu
lětu jeno jenu nuznu wěc pšhejachu: Wožu hnadu
a wěcznu žbóžnosčj. A šchtó by sebi to njepšchač?
Tež „Krajan“ to wščem, wščem z cykej wutrobu
pšheje. — Tola doniž smy jow na zemi, ma našča
wutroba tež wjele družich pšhecjzow a tohodla
pšheju k nowomu lětu kóždomu to, šchtóž sebi tež
sam dobre a pěčne pšheje: šchwecam hubjene, pohon-
čjam pač dobre pucje, serbskim spisacjelam prawje
wjele pilnych čjitarjow, čjitarjam pač prawje wjele
pienjež, zo bychu prawje wjele knihi sebi kupicj móhli.
Šewal bych tež hracžkam počne móščnje pšchač, ale
to je tak pšchistowo, zo ma hracžk pšhec pjenjež doščj
— ale, kaž sym šyščač — jeno k hracžu. — Po
pšhecžach možl po prawom tež něotre wěšččjenja
pšchistajicj, tola je to jara nješnadna wěc. Šeno to
čju hnydom prajicj, zo budže tež k lětu wjele rjaných a
wjele hroznych dnjow, zo budža lěni na džělo swarjecj,
zo wjele Serbow — wosebje pola wojakow — serbski
zabudže, a wosebje, zo so wšče pšhecža njedopjelnja.
Tohodla prajmy ze serbskim burom staroho čjasa:

Wly pač čcemy swój kščiž dale nosyčj,
Z dowěrnoscju pšchi tym Boha prošycj,
Zo by wón nam dač po našchim kščižu
Wšchoho doščj w njebjestim paradizu.

J. L.

„Najfej žiwjenjo — tajki dónt.“

(Pobawt ze wischédnoho žiwjenja.)

„Tak — hischcže tší krócž do šhule, a potom čas žiwjenja wjac nic!“

Ž tutymi słowami škoczi Klamarjec Šilža wjesele po šthodže ze šhule na wjesny pucž. Wjesole woblicžo pokazowasche žiawnje doščž, zo je šhule hacž do šhije syta a zo za dnjom žedži, zo by z njeje pušhcžena byla. Njemóžesche so dobžiwacž, hdyž na Kobjeczic Šanu pohladawšči tutu tak kaž zrudženu widžesche, a zo so nad tym njewjeseli, hdyž z njej jutry šhulu wufhodži. Šhcžekotajo džesche ji: „Do šhcže budžesč na posleđu pšakacž, zo wjac do šhule šhodžicž njesměč — — ty by runje tež njedželu a swjate dny šhodžiła; ja pať mam je syte — — mje žno je dawno kločo, hdyž njedželu popoľdnju hercy zapišťacž šhychach, zo na šťafañcu šhodžicž njesmědžach. Šdyž pať budžemoj ze šhule, potom jich njespušhcžimoj, lěťša dyrbimoj póbła bycž a so narejwacž. Njeměrnó, luba Šana?“

Šana pohladny z wulkinaj wocžomaj na towašćku a wotmołwi: „Ně, moja Šilža, sym Bohu džakowano dotal bjež reji traťa a nadžiju so, zo dale tež wu- traju.“ „Nó, nó, ty šhcže budžesč dospoľna po- božnikarťa, sym sebi hižo dawno myšľila, zo sy kaž czežkeje myšľe. Ty dyrbišć runje na reje šhodžicž, zo wjesoľosćže nabudžesč.“ Na to Šana: „Njedželu budže dwě lěcže, zo smój hromadže přeni krócž k swjatomu woprawjenju byľej.“

„A šhto ma to něťto rěťacž?“ prašcha so Šilža. „Mam doma swjecžo berje šhowane — ryczi Šana dale — kotrež je nam teħdom knjež kapłan podať, wopominam, na nje hladajo, šłowa, kiž je nam prajiť a dobre pšchedewzacž, kotrež sym cžinila — — nimam myšľe, wot nič wotšhabľacž.“

„Wostaj swoje předomanja; pščińdž džensja, hdyž je swjaty wjecžor wotzwoniko, k nam na bjesadu — toho so kaž njebudžesč.“

Swjaty wjecžor bě wotzwonjeny; ke Klamarjecom šhwatasche cžrjódka šhuleřtow, kiž jutry došhodža. A k cžomu so to šthadžuja? Rejwacž wufnujechu, zo mohľe so pokazacž, hdyž budža meju pušhcžecž. Šana wjedžesche dawno wo jich cžinjenju; njebě tam ženje ščła, a tež džensja pšchepošćena, njespščińdže. Ž wjecžora bě so ke šhapaľcy podať, hdyž pšćne holcy wo posćže so šthadžowachu, zo bychu tam bolo-

šćiwje rózarije špěwale. Ducej domoj špěwachu nabožne pokherľušćki. Wě radosć, z nazdala na nje posľuchacž — jutry a nalěcžo pšchod burjemi, młódbne trawicžki a přenje kwěťki po honach, cžestne holicža, kotrychž wutroba Boha pyta a lubuje, to bě kaž truch njebja na zemi.

Šana bě w swojim časuj doma, zo by swojej macžeri k ruce byla. Po wjecžeri wža „žiwjenja swjatyh“ do rukow, cžitasche z nich, macž pať je wulka- domasche. Na to špěwachu so po dobrym waschnju rózarije, wšchitcy domjacy porucžachu so jandžeslej pš- stonej a podachu so k mērej. Tajki bě domjacy porjad.

Macž hladasche tež na to, zo Šana dželawe dny ke mšči šhodžesche, njebě-li zadžewka. W Kobjeczic domje knježesche mēr a poľoj a pšhcžzenosć — — njemóžesche to hinať bycž, hdyž wšchědnje zhromadnje wo to Boha prošchachu. Jutry bēchu so minyť, meja pšchitšhadžesche, Klamarjec Šilža wjeselesche so hižo dawno, zo su zwjazki pšcherežnjene, kotrež ju dotal k šhuli wjazachu.

Žo by pokazala, zo wjazana njeje, njebě wot jutrow sem k nyschporu a na wucžbu šhodžiła, runjež bě knjež naležnje wšchěch pominať, kiž šhulu wufhodža, zo njebychu božich šľužbow zakomdželi. Šdyž na postajenu njedželu po tšjoch hercy woľoľo meje za- pišťachu, bě Šilža jena z přenich, kotraž k wjeselu šhwatasche. A tak bě so wuhotowala!

Bórzy džechu na šťafañcu. Šanulec Pěťr bě Šilžu k rejam pšchepošť a hižo po přenjejš šchucžcy dawasche ji šhwalbu, zo je najšchwarnišcha rejwacťka, kotruž je hdy poměť. Šanulec bě najbohacšči hólce we wšy, bě rjaneje postawy, tohodla bě bjež džywa, zo so Šilža k njomu cžišhcžesche a rady z nim re- wasche. Žo by sebi z nim w ničim njesťazyla, posľnja so tež z druhimi holicžatami, hdyž Pěťr nje- pšchistojne trysťi cžerjesche, byrnjež we wutrobje spo- dobanja na tajšćh njepeňnych žortach njeměťa. Dolež, šťazena abo šchpatna — Šilža njebě. Zeje cyla šhorosć bě loľka myšľ, kajtuž pšći młódbnych holicach tak cžasto nadeńdžesč, a zo sebi haľo bohacny Klamarjec něšćto bycž zdasche. Šdyž potajkim tajke rycže so wjedžechu, kotrež hańbicžiwosć podrywaja, postroži so Šilža; widžo pať, zo so druge holcy tajkim rycžam smēja, mēnjesche, zo sama mjez nimi wuzkeje wutrobny bycž njesimě, hewak džě by radšćo domach wostacž mohľa.

Bozdje w nocy wopuszczaji Hilža skafańcu; bė kaŹ pschėbita na wschė stawy, pschepoczėna hacŹ na poslednju nitku, cyła nowa draŹta bė z prochom pokryta. Wboha Hilža! Ze traŹch to zwonkowny motblyŹacz toho, kajkaŹ je twoja duscha? Njeje traŹch hiŹo z prochom hrėcha pokryta? Ze so twój jandŹel pėŹton nad tym zradował, hdyŹ sy so smjecŹ poczala hroznyh Źortam, kiŹ sebi Pėtr dowolesche? NjewėŹsch wschał hiŹschje, Źchto tebi hrozŹy a zo su tute prėnje spy-towania, kiŹ cŹi Źly duch pschihotuje, jenoŹ klepanjo na durje wutrobŹy, hacŹ jomu pschi składnosczji njewoczniŹsch.

Telko je wėŹte, Hana bė swojomu jandŹelej pėŹtonej na tutu njedŹelu wjac wjesela pschihotowała. NjedŹelu popoŹdnju bė na wucŹbje pobyla a tam ŹchŹała, kał ma tón, kiŹ chce Źpokojne Źiwjenjo wjescz a nėhdy zbóŹny bycz, so MacŹeri BoŹej w młodych lėtach poswjecicz a wosėbje w jeje mėŹacu, w meji, ju poboŹnje cŹesczowacz. To cŹinicŹ, bė sebi kruzce z BoŹej pomocu wotmysliła.

Nazajtra po rejach Źetka Hana HilŹu.

„Źohodla njejsŹy na reje pschihka“ — bėchu prėnje Źłowa pschėd powitanjom — „bė tam tola rjenje, njehodŹi so to domuŹhwalicz“. A prjedy hacŹ Hana ł Źłowu pschińdŹe, powjedasche Hilža wscho nadrobnje, kał je so wscho cŹiniło a zo je cyły wjecŹor z Hanufec Pėtrom rejwala a z nim so zabawala. Wo Źakrach pał, kotreŹ bė na skafańcy ŹaŹchŹała, wo podwojnŹy a pohórŹchowacych rycach, kotreŹ bėchu so wjedle, wo postorcŹnym ŹadŹerŹenju hólcom, wo tym, zo bėchu nėkoti z nich napojeni — wo tym njepitny ani Źłowczka. WoŹwari hiŹschje Hanu, zo su nimalė wschė druŹe wjesne tam pobyle a zo chcedŹa tute runje tał derje do njebjes pschihcz kaŹ wona.

Z tym drje mėjesche Hilža prawje, zo su tam druŹe teŹ pobyle; a nad jeje rycŹu, zo chcedŹa tute wschė do njebjes, niŹtó njedwėluje. Bucz do njebjes pał wėzo pschėz skafańcu njewjedŹe. To wėdŹesche Hana hiŹo dawno, ani zo by jej to Źchto prajił. HdyŹ pał Hilža dopowjedasche, kał Źalostnje rjenje je tam tola bylo, myŹlesche pschi sebi, zo na skafańcy runje tał Źło bycz njemóŹe. Slubi tohodla, zo hdyŹ budŹa na fermuŹchu reje, raz na skafańcu postoczŹi a so tam pschėwėdėczŹi, Źchto je wėrne z toho, ŹchtoŹ bė towarŹŹka powjedala.

KaŹ pschec bė Robjecicz Hana teŹ tu njedŹelu na ŹchėŹczanskej wucŹbje, na kotreŹ knjez młody lud

napominasche, so z poboŹnym modlenjom po ŹchėŹcz njedŹelach na Źwjedėn Źwatoho Aloisija, knjeŹniŹkoho młodŹenca pschihotowacz a na Źwjedėn samón ł ŹwjatŹm Źakramentam pschistupicz, zo by so pod Źakit patrona młobosczje poruczŹił. Hana bė mjez horliwej cŹrjódku, kiŹ sebi wotmysli, po knjeŹowej radŹe cŹinicŹ. ŹchtoŹ pał na wucŹbje njebė, kaŹ hewał, bė Kłamarjec Hilža.

Na tŹeczju njedŹelu do Źwatoho Aloisija prėdowaŹche knjez wo doŹtojnoŹczji knjeŹniŹkeje cŹiŹtoty a pokazowaŹche na mnohe ŹraŹchnoŹczje, kotreŹ tutej nėŹnej pócziwosczji hrozŹa. Mjez tŹytni pomjenowa wosėbje skafańcu a ŹnajoŹstwa. WarnowaŹche, proŹchėŹche, ŹaroczėŹche ŹarŹchich na luboscz ł Bohu a ł swojim dŹėczom, zo njebychu tutu z woczow pusczėzi a zo njebychu z njeŹaroscziwosczju cŹėŹkoho Źamołwjenja na so brali, hdyŹ swojim dŹėczom po ŹraŹchnych puczach a wjeselach ŹhodŹicz njewobaraja. Wėzo po prėdowanju huntorŹachu so wschitcy njerozomni. RozomniŹchi pał prajachu: „Wėrno je, ŹchtoŹ je ryczał — ze wschėdnoho nazhonjenja pschėŹwėdėczŹi so kóŹdy wo tym, zo je skafańca, w kotreŹ najwėŹczŹiŹcho ŹpjeczŹiwosczje pschėczŹiwo ŹarŹchimaj nabywaja a hańbicŹiwoscz, murju cŹiŹtoty, pschihadŹuja. Hilža bė teŹ wo prėdowanju ŹchŹała. WórŹy na to wopyta Hanu. Tuta jej hiŹo napscheczŹo rycŹesche: „Derje, zo Źenje hiŹschje na rejach pobyla njejsŹym — mje tam niŹtó njewawabi.“ „WledŹ wschał, hłupa hólca — praji na to Hilža — toho prėdowanja dla? Knjez njech pschec prėduje, ŹchtoŹ chce, my runje cŹini my, ŹchtoŹ — chcemy.“

Tał bė luboscz ł rejam HilŹu hiŹo ł Źacpėczju prėdowanja a ł hanjenju mėŹchnikow dowjedła.

Najhórje ŹėńdŹe so knjezej w korcŹmje. WŹchón njezrały lud, kiŹ bė so tam njedŹelu Źeschol, kóŹdy, kiŹ mėjesche nėkajke ŹnajoŹstwo, cŹinjesche sebi prawo na to ŹwarjecŹ, zo knjez wo wėcach prėduje, kiŹ joŹo niŹo njestaraja. Wė w korcŹmje kaŹ Źjawna ŹpowjedŹ; kóŹdy pschėradŹi, ani zo by chcył, runje to, ŹchtoŹ bė we Źpowjednym stole sebi ł Źahubjenju Źamjelczal.

Runje tutón młody lud mėjesche wschu winu wuznacŹ, zo bė prawa wėc w prawym cŹasu, wo cŹimŹ je so prėdowało. Ale wo wėrnoscz dŹė tŹytn ludŹiczkam njebė, ani wo tuto, zo bychu Źchime puczė ŹpóŹnali, po kotrychŹ so Źmykaja. WbidŹa najradŹcho, zo so ł iŹch njepoczŹinkam — mjelczŹi.

Wě pak tež došč štarskich, kiž so doma na duchownoho hórščachu. Mnogy narěčachu jomu samotnik, kiž so do swěta njenamaka, zo je mlodomu ludej strowo, hdyž so raz wurejwa,* a zo sčtóz pšhecziwo rejam předuje, pšhecziwo dučkej čzasa bodže. Tež Alamarjowa, Šilžina macz, puščezi swoju mudrosčz na wiki a ryczešče t susobzinje: „Čłowjek je tola jenož jónu mlody; doniž je mlody, dyrbi tež žiwjenja a joho wjeselow wužicz. Nascha Šilža cyle prawje čžini, zo je wjesela holca — sčto móže tola wjele sčłobdžecz, zo so mlodži ludžo zeznaja, hdyž so pozdžišcho tola bjeru?“

Hdyž so w forcžnje na duchownoho najhórje swarješče, stupi Worčžic Měrcžin do rozhorieneje bjesady. Wě to čžichi, rozomny mlodženc, kiž čžestnoho wjesela nihdže nještazy a towarščojo mějachu joho zańč. Šanufec Pětr měješče runje šłowo. Wón přědowasche hólcam nimale tač, zo chce z čžasom wědžecz, koho budža sebi něhdy bracz, zo lubosče hrěchi njejsu atd. Měrcžin bě šwilu na rycze posłuchal a hdyž pytny, wo čžim so tu jedna, počža raznje: „Sčtóz chce so hižo ženicz, dyrbi wězo wědžecz, koho sebi bjerje. Na šłafančy pak žhoni nawoženja wo njewješče jenož, hač je wustojna rejwařka — wjac nic; lubosče njed njejsu pšhec z hrěchom — sebj a druhim do šłafančosče t hrěchaj dowješcz a we wutrobach hańbicziwoščz potupjecz, to hižo luboscz rěčacz njemóže, ale je nješwědomitoščz.“

„Nó wščaf — pščeje joho Pětr — to bych njewědžal, kač mohla pšchi znajomstwach hańbicziwoščz sčłoby čžerpjecz“ a wón Měrcžina wušměšesche.

Na to Měrcžin z waha: „Njeměš-li, zo je čžista wutroba najdrožšče kubko mlodosče, je to zrudnje a njewěriš-li, zo na šłafančy a pšchi znajomstwach so njewinowatoščz t romu njeje, dha sy pak šlepy pak zacžinješch woczki pšched spózatej wěrnosčzu.“ Měrcžin wurazhy swoju banču a džěšče, na wušměšace rycze mašo džiwajo, kotrež Pětr a družy jomu do šłribjeta mjetachu.

Pětr počžinasche hladajcy čžasto Alamarjec wopytowacz. Wězo praji, zo t jich Měchalej na bjesadu

* Na šłafach a na šłhincžłach mojedla — tu šłšescheja reje tač kač te šłownomu wjeselu a móža čžestna zabawa bycz; „na reje“ (do forcžny) pak, hdyž džensnišchi dženi hieč sebi wšča njeroda prawo čžini, a ničto njeje, kiž by pohórščkam wobarač, — tam nješłšča čžestna holca!

šhodzi. Šilža pak wosta wo jstwoje, hdyž Pětr pšchidžesche. Rycze dóndžechu potom šłoro na poslednje a na pšchidodne reje, kač su hercy pisfali, kač je so zabawjalo a druge. Čžasčžišcho Pětr pšchidžesche a lubšcho bě Šilži, a jeje wutroba pukotasche z radosčzu wote dnja, zo bě ji Pětr nowe židžane rubiščto wořoko šhije darik. Kač wšchudže myješče tež tu ruřka ruku, a Šilža wušchawasche Pětrej rjane šłě. Macz t tomu dale ničzo njeprazi. Bjez džiwa tež je, wjele mudroho tač pšchiz jazyč pšchidšło njeby, hdyž so na rycze dopomnišch, kajkež je přjedy wjedla. Šan pak bě samy klamar čžisče a cyle a bě sebi hižo dawno na to myšłi, zo byščaj Pětr a Šilža rjany por byč, hdy by so někač čžinišo. Wón hladasche na Šanufec kubko, njeměješče pak ščesčžanskocho ducha, kiž je wo tym pšchewědženy, zo čžasne kubka t spomoženju njejsu, hdyž dušča z nimi sčłoby pozčerp.

Robjeczic Šana bě so do blizkocho měšta pšcheczahnyła a so tam na šłžbu pšchistajila. Šako šwěrna a džěława holca bě sebi bórzy dowěru a luboscz knjeřtwa dobyła; dostawasche dobru mzdu, knjeřtwa ju ze wščem zastarowasche; wona pak wopytowasche tež w měsče šwěrnje Wože šłžby, kač bě sebi wucziniša. Njemalo postroži so tohodla knjeni, zo Šana nadobo šłžbu wotpowje, hdyž bě tam šłdma poš lěta pobyla. „Chcesch trasch wjacny mzdy měcz, Šana?“ praschesche so knjeni. „Ach ně, ně, moja knjeni, maša mzda mje z domu njeczěri.“ „Se dha czi hewal sčto ščhimdy nacžiniš w našchim domje?“ prascha so knjeni dale. „Tež to nic“, džěšče Šana. „Nó dha, moja džowka, praj mi na wšchu luboscz, kotruž t tebi mam, čžistu wěrnoscz: sčto čžeri tebj z našchoho domu?“

Šana so po čžym woblicžu zacžerwjeni a wozjewi nětko winu, čžohodla je nowe lěto daša. Šyn knjeřtwa bě jej blizko šłupik. Wón potyřowasche jej wšchelate dary, Šana pak je zacpěwasche. Młodženc bu dale šłroblišchi, mjetasche tež z njehańbicziwymy rycžemi wořoko so. Šo bě wina, zo bě Šana wotpowjeka. Knjeřtwa njeměješče to holcy za zło, zo tajkocho pohórščka dla šłžbu wopusčez, knjeni pak swarješče na to, zo to hižo dawno prajila njeje — njeby tač daloko pšchidšło, hdy by přjedy hubu wocziniša. Šana rudžesche so a šłžna, zo je z mjelcženjom žhrěščika.

Bo by wschej straschności z pucza schła, džěšche Hana domoj ł swojej maczeri. Tu zkoži hnydom žiwjenjo a wschědny porjad zas po waschnju, kotromuž bė wot džěczacych dnjom sem pschuwłka. Z Hılžu ženje wjele njewobřhadžěšche; džělawe dny ł tomu khwile njebė, a njedžele trjebasche Hılža za Pětra. Hdyž pať so wobė na wsy zetkašchtej, wobžarowasche Hılža Hanu, zo swoje mlode lėta tať samalutka, wscheje radošče prōzna, pscheczinja. Hana njerodžěšche wo tuto wobžarowanjo; měr a poťoj, kotryž wobřhowana njewinowatošcž do dusche wulawa, dawa wjetřchu radošcž, hačž hoľ na skatańcy swětnje zmyšlenomu.

Běchu so tři lėta minyťe. Tu počachu ludžo sebi po wsy mjelcžo do wuschow šeptacž. Zo by so wjetřcha hańba wotwobrocžila, wuhotowachu Klamarjecy z khwatkom kwas. Hılža ronjěšche hōrte hlyz, z džěla, zo bė do njeczěfče pschischła, bóle pať ju hiščeje rudžěšche, zo ji Hanufec Pětr hižo tať jara pschihileny so njezdasche kaž něhdy. Kwasny džėn so bližěšche; bė za Hılžu, kaž pořhmurjene pōstnicy — bė posľednje, z poľonom naměřchane wjeseľo, kotrež jej njedžatowny swět hiščeje popřcha.

Někotre njedžele po Klamarjec kwasu džěšche Worčžic nan ł swojomu synej Měrcžinej: „Syno, mašch čas, zo so za mandželstěj wobhladujěšch. Mōj z maczerju smoj we wyřokich lėtach a trjebamoj pschichodneje džowka za trěbnu podpjeru. Rozpominaj wěc pschi sebi a njekomdž so doľho, njeje-li pschecžimo twojej woli!“

Měrcžin sebi dotal na žėntwu myřliť njebė; po nanowych rycžach pať rozpominašche wěc a spōzna, zo nan wopaki njeradži. Ale, toho sebi bracž? To zabola joho na woľomik hłowa. To bė wěřte, hoľcow bė došcž na wubjerť, po wsy, po cžkej wosadže a dale, a kōžda by sebi za cžěfčž wažila, do Worčžic kubka so dacž; bė džě to cžěfčžehōdna swōjba. Měrcžin njehladašche wjele na pjenězcy a pomoc, ani na řchtaťnošcž; wōn wuradžěšche wěc pschi sebi z Bohom, a hdyž bė sam ze sobu pschěziene, praji njedželu pschi wobjedže starschimaj: „Staj mi radžiloj, zo bych sebi mandželstu pytať; to řym cžiniť, a sebi hoľcu bjeze wschōho poroka zhladať — budže-li wamaj prawa.“ „A to?“ prařchataj so nan a macž nadobo. Měrcžin na to: „Kobjecžic Hanu.“ A winy, kiž bėchu joho ł tomu pohnuťe, bėchu: Hana je cžicha, cžěřtna,

džěława hoľca, a wjedže so jara derje napschecžo swōjimaj starschimaj. Tohodla mēnjěšche, zo budže haťo pschichodna džowka tež joho starschěj derje wotřlado= wacž. Macž drje praji, zo Hana nicžo sobu nje= změje, a zo by tola lėpje byťo, hdy by jenu z něřchto pjenězami do domu pschiwjedł. Na to pať nan: „Nic tať, Měrcžin je derje trjechik; Hanu znaju haťo pilnu, nabožnu, zlutniwu hoľcu, to je naj= wažniřche pschi cžkej wěcy; Měrcžino, moju wolu mašch, a ty, macži, njemōžěšch tež nicžo rozomne pschecžimo tomu prajicž.“ A macž so ze wschēm řpotoji.

Tusamu njedželu popoľdnju poda so Měrcžin ł Kobjecžicom a wozjewi jich maczeri, řchto ma myřle. Hana bojěšche so, zo nicžo z toho njebudže, hdyž žaneje pomocy zwjěcž njemōže. Měrcžin pať potřōřchowa ju a praji, zo pschishōľ njeby, hdy by na pjenězcy hladať; wustojna hoľpōza pľacži jomu wjac dylži zamōženjo.

Hana wuprořy sebi na to něřchto dnjom, zo by sebi pschi sebi pschekladla, řchto cžinicž; za postajeny cžas da Měrcžinej pschizjewicž, zo z dowoľnošcžu starschějcy žanych zadžewťow nima. Dny hačž do kwasu pschěziwi w njewinowatošcži, podwoji w tutym cžasu swoje modlitwy a njedželu do kwasu řtejšchtať pschipowjedanať pschěd řpowjednym řtoľom, zo byřchtať so z generalnej řpowjedžu na mandželstwo hōdnje pschihotowaloj; tať nastupišchtať nowe powoľanjo z cžiřtej wutrobu.

Mandželstwo, z Bohom nastupjene, bė woprawdže zbožne a zbožowne. Měr a poťoj knježěšche mjěz mlodymaj a niřtō njedžatowasche so Bohu na řtary džėn bóle, hačž Měrcžinowa macž, zo je sebi Kobjecžic Hanu brať — njech tež bjez pomocy.

* * *

Mjěz tym pať zo Hanine zbožo we mandželřtwje z kōždym dnjom, kiž na njeby zaswita, pschiběrasche, pořhmuri so mlodej Hanuřchnej wschědnje bóle pschěd woczomaj. Hnydom po kwasu pytny, zo ji Pětr z wěrnej lubošcžu njepřchitwisuje; wschědnje bė w korcžunje a njestarasche so wjele wo mlodu mandželřtu. Cžasto nasta tohodla zwada, hdyž pozdže domoj pschidžže; hrube řłowa a wurycžowanja bėchu wschědny wjecžorny řherľusch. Tať ředžěšche Hılža huřto sama za so po cžěmnych wjecžorach; hdyž něhduřche Pěťrowe řľuby

wopominasche, stupachu ji slyzy do wotżow joho njeswěry dla.

Kak z bōžna je tola mlōba Worczina pornjo Hilži! Hilža wě, zo je jej Hana tež nětko hišćeje z wutrobu pschihilena, a zo ničto tak wěrnejše sobuželnošćeje z jeje dōnitom nima, kaž wona. Tohodla wopytomasche cžasto Worczie dom a skoržesche tam swoju nuzu, pytasche tam trōšča.

„Moja luba Hana — džesche něhdy — ty sy pucž k z bōžu wuzwolila, khodžo po pōccžiwoscži, mje je hrěch do njewurjeknitoho zahubjenja storčžik.“

Hana njerozymjesche tajkim rycžam a potrōšchtowa Hilžu z tym, zo stej lohkomyslnoscž a hrěch tola jara wschelakej wěcy.

„Ty rycžiš, kaž rozymiš — džesche na to Hilža — ty nejisy na reje khodzika, nejisy njeczestnoho znajomstwa mēla, hewak njeby prajika, zo lohkomyslnoscž pucž k hrěchej njeje.“

A nětko wuzna Hilža Hanje, kak slyne su wabjenja k hrěchej a hōrte slyzy ronjo spowjedasche so, zo hižo cžisteje wutroby byla njeje, hdyž bē tšecži krōcz na sfačancy pobyla. Hana njemōžesche so nad tym dōžiwacž, sčtož bē slyšchala; Hilža pak wobkrucžesche, zo je z rēdka hdy holca, kotraž na winowatoscži sčtodby njepocžerpi, hdyž po rejach wotoło bēha. Najbōle rubžesche so Hilža na tym, zo bē mēšnikowe přēdowanjo pschecžiwō rejam tak hanika: to — praji sama — rudži ju najbōle, zo je napominana byla, a tola kaž slepa so do hrěcha a cžesnoscže storčžika. Hana ju potrōšchtowa a praji: „Bōh je tebi tola wodač, njerudž so njetrjebawšchi, wōn je smilny.“ To pak bē sčpatny trōšcht za Hilžu — wona so swojoho hrěšchnoho znajomstwa dla ženje we swjatej spowjedži wobstoržowala njebē. Hanje so to wēricž nochchysche; mēnjesche, zo je tež Hilža generalnu spowjedž wotpožžila kaž wona, prjedy hacž je so wudala. Tomu tak njebē. Bē tak Hanina prēnja staroscž, zo swoju njezbožownu towaršchtu na tajtu spowjedž derje dopšchihotowa.

Hdyž bē Hilža k swjatej spowjedži pobyla, zaswita jej kaž nowy swēt. Z wulkej sčerpnoscžu njesjesche njelubozne zahadženjo mandželstoho hato potutu za hrěchi młodošćeje. Swoju mōc pytasche w horlīwym modlenju, swōj trōšcht w nabožnych rozmołwjenjach z Hanu, a w hladanju małoho džēcžatka, z kotrymž bē ju Bōh domapytal. Hana bē tutomu

džēsčju kmōšika.* Hilži pak zrudoba wutrobu zlemi; tši lēta po kwasu — bē 24 lēt — lehny so na khore žožo, z njoho wjac stanyla njeje. Hana wopytomasche ju wschēdnje. Něhdy pschimny Hilža Hanu za ruku, a ze slyzami praji: „Hana, wēm, zo sy mi dobra, a zo mi cžiniš, sčtož je w twojich mocach. Mi wjac pomhacž njemōžesč; ty wēsč, zo sym na zemi z pucža wotkhabnyla, kiž k zbožu wjedže, ty pak sy po nim khodzika. Slub mi, zo chceš hato kmōtra so za tute moje džēcžatko swēru staracž, zo tebe sčžēhuje w pōccžiwoscžach a na moje njezbožowne pucže so njezabudži. Ničto njemējesche wērnishu sobuželnošć z Hilžu, hacž Hana, a rady slubi, wo cžož bē prošchena. Bē to posledni krōcz, zo bēšchtej Hana a Hilža so widžaloj, hromadže porēcžaloj.“

Hdyž bē skōnco toho dnja w Boži domcžk sčto, wozjewichu zwohy wofadnym, zo je dušcha mlōdeje Hanukoweje do wēcžnoscže pscheschla. A to bē jeje zbožo, zo Bōh ju k sebi wza. Młody Hanuk da so po jeje smjercži do picža. Někotre lēta po nej wumrje tež wōn, tola nic, kaž njeboh Hilža. Ducej z korcžiny je w zymje wonka ležo wostal. Džēsche kaž hrōzba po wofadže, hdyž joho mormwoho domoj njesechu.

Hana pak bē hišćesče dothe lēta žiwa; wschēm hospozam za pschiklad, wufubla džēcži, kiž jej Bōh wobradži, w bojoscži knjeza a hladasche dowērjene Hilžine džēcžo kaž swoje samšne.

* Njehodži so we wschēdnym žiwjenju pschec, zo so prjedawišcha njeczēsč z plachčjom mandželstwa zatrywa, kaž je tu powjedane. Tu zda so mi wažne, kmōšjenja dla pola njeczestnyh džēcži něšto napomnicž. Wo Serbach prošcha so za tajte džēcži cžestne holcy za kmōtry, praju pak: lēpje je, zo so k tonu cžestna mandželška wuzwolli. Zda so mi storo, hato by pschecžiwō zdožnoscži bylo, zo družka njeczestnej kmōši. Pak je kmōtra tež njeczestna holca, tajta nježastuži cžesče, zo kmōši, mohlo ju jenož we wopacžnym žiwjenju wobkrucžić, hdyž so jej tajteje cžesče dostawa. Wbo, kmōtra je cžestna holca, — njebudže so ta nad tym pohōrčchowacž? Sčto o chce cžestna holca jako kmōtra njeczestnej macžeri pschecž? Trašč zbožo k njeczēsč? Mēla trašč njezbožownej towaršchey poroki cžinicž? To so tež njehodži. Za kmōtru pschi njeczestnyh kšćicžiznač je jenož dobra hospoza khmana; ta smē k njebželnicži prajicž (sčtož sebi žana holca njewēr): „Wēsč, ze smilnošćeje napschecžo tvojomu džēcžatku, kotrež sebi psche tvojmu winu njemōže, hču jomu Božebła kmōšicž; ty pak wobželnošć swōj hrěch a — nafažaj so!“

Al wona na smjertnym ložu lezešče.

Hiščje jónu — a to bě posledni krocž — hiščje jónu zeshadja ji nalětne stónčžo, zo by smjedzeń swjatoho Jana, rózow nana, ze zlotymi pruhami powitalo a pschekrasnišo. Zažicho běchu ptaczki we schmrjotowinje motuczike, zažicho pozběže so schtarončž t wysokomu njeju swój rańšchi kěrlusch spěwajo, rjeišcho zatčžechu wšče róže a kwětki pod jeje wokuami, zo bychu ju posledni krocž na tutej zemi tak luboznje, kažkuli móžachu, ze swojimi mlódnymi barbami postrowiše, a rańšcha rosa runja demantowym paczektam blystotasche so na jich pišanych kopjeschtach. Cyła stwórba bě kaž přeni džen po stworjenju swěta; mi so zda, zo chce Bóh luby Rnjež a Wótc tež nam — njebjakownym džěczom z najmjeišča jónu wob lěto hiščje pokazadž, kať rjeuje je wěhdy w raju přenjeju staršcheju byšo. — —

Džen swjatoho Jana bližesche so pomaku ale z wěstej krocžaku te kóncej, Bože stónčžo niže a niže spadomasche a Boži domečž za našchim lěšom w zelonym haju bě tak krasny, zo so uahladadž njemóžach, wšče kwětki mucžne wóczžo zaińdželichu, ptaczki a zwěrina pytasche swój stchow a ani hažža so nje-pohibny. Chjacy zbožownych wotpoczowachu po sprócnyh džěle.

Štuboto a czežko a dale pomakšcho zdychowasche wona, wšchitcy jeje lubi stojachu wočoło njeje, tola jeje wóczžo jich wjac njepytasche, ale bě jeniczcy na toho zložene, kotrohož jeje wutroba lubo mješesche. Kaž stónčzna róža po stóncu jeno swoju hjojczku zložuje a poškila wot rańšchich zerjow hačž do wječjornych směrow, tak tež jeje wutroba so poškilesche t Sězusej, kiž je stóncu wěcznoho žiwjenja. Al mjez tym zo so stóncu tutoho žiwjenja thomasche a na nócnym njeju hmězdy thodžachu a swoje miše pruhi tež do jeje jstwicžki sezelech, zletomasche na cžichich schidleschtach jandžel Boži we sněhbělym plaschczu t zemi, poda ji palnu dobhczja do praweje a liliju nje-winosczje do drugeje ruki a staji ji zlotu krónu na cžoko. Kať krasny, njebjeski bě tutón napohlad! — Hiščje jónu — jónu jeje wutroba zaskapny, zo by město horta, kiž bě ze smjertnej cžichinu pschikryty, ze swojim zdychnjenjom prajila: O pój, mój Sězu, mój luby, a wzui mje t sebi! Al — jeneje njerwinowateje dusche bě wjac w njebjesach. — Wšchitcy plakachu, žane wóczžo šuche nje-wosta.

Al nazajtra schijachu ji běly kitel, běly kaž jeje kšestnicžka bě, kotruzž bě kaž džěczjo cžistu wobthowala. Al na hłowu stajichu ji ruczany wěnc, kiž so tak mlódnje zelenjesche a nětk ženje hincyz njebudže a wočoło hłowy bě cžerwjeny bant a wočoło schije hačž na wutrobu běchu cžerwjene a zelene paczетки; w rucy pak mješesche kšichžit z wobrazom našchoho Zbóžnika. Tajka lezešče na marach wupyšchena kať družka na njebjestu hoščinu, debjena kať njewješta njebjestoho namoženje, žaua swětna staroscz njemóžesche wjac jeje cžoko zacžemnicž; žadny strach ji na tymle swěczje wjac njechrozy, žana radoscz jeje horta t posměwujenju a jeje wóczka t zablyščzenju pohnučž njemóže. Al pschi jeje kaschczu je tak rjenje, kať hewat njeje, tak luboznje je do jeje woblicžja pohladadž, kotrež smjercž uic jeno wobidžila njeje, ale kotrež je pschekrasniša, a nadžija wěcznoho žiwjenja je na nim tak jasnje wuprajena, zo něchtó nad jeje zbóžnosczju dwělowadž njemóže. Al cyte cžěto nam zozymliwje praji, kať nadobna, kať cžista, kať zbóžna, w Bohu zbožowna duscha je w tutej thowancy bydlika. Haj zawěrnó, kať thcyto tute cžěto wěcznje w rowje wostadž?

Al po thjoch dnjach zaspochi bě „póštny wječor“; a wěncy z njesmjertnicžtow ji wijachu. —

Ra tsecži džen zeńdžechu so wšchitcy, kiž běchu ju zuali a lubo měli, zo bychu ju t rowu pschewodželi. Wšcho bě zrudne. Sam hošbit w kufawcy tak zrudnje zakurka, hdyž konitaj jeje kaschcz nimo wjezeschtaj.

„Ščtó je tam tola wumrjeł, zo zwony tak rjenje du?“ prashachu so wšchitcy ludžo. Nětk stajichu ju na mary a pschczichu ju do khlódnoho rowa. Tši horstki pjeršesče, a wšcho bě nimo. —

Pscheczjeljo so zas rozeńdžechu a lédma běchu so draštu pschewoblekali, běchu tež hižo na nju zabyli, tola nic wšchitcy.

Pschi samej cyrkwi je nowy row, rucy swěrných pscheczelnicow su jón z najrjeišchimi kwětkami wudebise, lilije a róže na nim rostu, a hdyžkuli tutu hórku widžu, je mi tak džiwuje, njewěm, je-li to zrudoba, je-li to radoscz. Bě dobra, tohodla so radowachmy, zo bě mjez nami, ale bě pschejara dobra za tutón swět, tohodla je ju Bóh w najrjeišchich létach kať njezraujenu liliju do njebjestoho raja pschesadžit.

Dawno su wšče wěncy zwjadle, kiž jeje row debjachu, stóncu je je spaliko, a schórcy, kiž tehdom tak zrudnje a sobuzelnje swój kěrlusch hwizdachu, su

datno wysofu lipu wopuščężite, kiž so nad jeje rowom k njebyu pozbęhuje. Žadyn schowrončik wjac ze zele-
noho žita njepozlętuje, hižo duje žymny wętr po
wščęch schężejniščężach. Tola to w jeje czikwej komorcy
slyščęć njeje, hacž k nej žadyn hołk žiwjenja nje-
dóńdže: swjaty męř, njejestki pokoj ju wobdama.
Duž spi derje, czysta, njewinowata duscha, kiž sy Bóha
a bližichoho z tak njesebicžnej knježniskej wutrobu
lubowala, kaž to jeno tamne nadobne dusche zamóžeja,
kiž je sebi Bóh za swoje wuzwolik. My płakamy
psche tebye, nic dofelž tebye wobžarujemy, ale dofelž
tebye parujemy.

Al czohodla a czomu sym to napisal? To chcu,
to smęm wam prajicž. Pschi jeje marach sym jasnischu
hacž w žiwjenju spóznał a zacžul, schto ma tamna
częstna a krasna draſta na sebi, kiž je deba
serbskich družkow. Schto mohł pschi tajkej skład-
nosćzi bjez nadobniščich zacžucžow, bjez wyschschich
mysłow, bjez krucžischich wotmyslenjow, bjez płodow
polępschenja wostacž? „Tež ja bęch něhdy strowa a
wjesoka, ale po częsczi a Bóžej woli, ale nětk
sym zblędnęła“, tute słowa chęysche wam jako swoje
wotkazanjio prajicž. „Tež ja bęch něhdy radošč
swojoho nana a nadžija swojeje maczerje, nětk sym
jeju žalosć a zrudoba.“ Ženo jenicžte pohladnjenjo
na jeje smjertnu postawu w pschekrasnej njewjeszczinskej
debje móže nam wjac prajicž byžli wjele słowow,
móže naschu wutrobu lępje a krucžischu pohnucž,
byžli dołhe napominanja. Dopominam so na nju
a rozpominam to, hdyžkuli jeje něhdusche towarščiki
jako družki widžu, wopominam jeje rjanu zbóžnu
smjercž, a zo bychu so tež družu na to dopomnili,
tohodla a k tomu sym to napisal.

Wbęzo mnozy to ani czitacž njebudža, družu budža
drje czitacž, ale jeno czitacž, někotři pał budža so
tež praschęć, schto mohł to być. To pał so njepraji.

Bych-li basnik był, kaž družu su, bych to do
rjaných schtucžkow zęstajal, a bych-li z dobom tež
spęwar był, bych najrjeńšchi hlós k tomu wunamał,
zo bychu tež za sto lęt hiščęze jeje wopomnjęczo
w częsczi męli; tak pał móžu jeno tak napisacž, kaž
sym widžal a slyščal. Njeje drje to nicžo nowe
ani nicžo wosebite, ale tohodla mi njeje zakazane to
napisacž.

Tež w naschey, w twojej a w mojej wjescy, so
něščtožkuli stawa, schtož je napisanja hódne; njeje

trjeba, zo so runje pschec wo wulkich a mócných
tutoho swęta piša a powjeda, tež mjez nami je
někotražkuli duscha, kiž mohła druhim spomózny pschi-
klad być, hdy by serbskoho hręcha, kiž zawisć ręka,
njebyło.

Njenje je w svojich mlodych lętach wu-
mrjecž, tak pisasche hižo pschod sto lętami sławny
spisacžel, a to wosebje potom, hdyž smęmy ze serbskim
basnikom pschistajicž: Něhdy snęhi nanđu — róža
njewinosćze węcžnje rjana kęžę.

Duž njeplataj, luba maczi! duž njeplataj, luby
nawoženja! duž njeplatajicže, kiž scže ju znali a lubo
męli! Al tola płakam sam, hdyžkuli nimo jeje rowa
du, hđžež k jenej róži tsi lilije so pokhileja.

J. L.

Su hižo so zatamani jow na zemi ludžom pokazowali?

Cžłowjetowje, kotřiz bychu rady chęyli, zo njeby
žana hela była, praja: Želi hela je, czohodla hiščęze
žadyn zatamany z hele na swęt pschischol njeje? Tajkim
móžemy wotmołwicž: Hela je za zatamanych, zo bychu
tam węcžnje czwilowani byli, nic pał, zo bychu jow
na swęt so zasly wrócžili.

Tola namakaja so w stawiznach něotre pady
wopisane, hđžež je pschod wjele swędkami tón abo
druhi zatamany z Bóžoho dopuščęzenja z morwoho
częła ręčal. To je so stało, nic zo by zatamany
so wustwobodžik, pschetož z hele žane wumóženjo njeje,
ale zo bychu živi na swęće pokutu czinili a pschod
helu so pasli. Žedyn tajki podawł je so stał w Parizu
w lęcze 1082. Tam bę sławny professor wumrjel,
z mjenom Raimund Diokres. Žoho częło bę wustajene,
a duchowni spęwachu officium za wotemrjetych pschi
marach. Hdyž bęchu słowa z knihi Job-a wuprajili:
Wotmołw mi, kajke wulke hręchi a zlóscže mam?
— dachu so z morwoho częła tele słowa slyščęć:
„Pschęz sprawny sud Bóži sym wobskorzęny.“
Wjele ludži bęžesche k częlu, zo bychu je pschępytali,
hacž je woprawdže morwe, — a pschępołazachu so,
zo žane žiwjenjo we nim njeje. Duchowni spęwachu
modlitwy po morwých dale. Hdyž zasly k słowam
pschindžęchu: „Wotmołw nam“, dha pozbęhny so morwy
a praji z krucžischim hlósom: „Pschęz sprawny
sud Bóži sym sudjęny.“ Wschitcy pschitomni so
jara stróžichu. Wękarjo pschindžęchu a pschępytowachu

cześnie, tola žane živjenjo w nim njebe. — Měščnich pak wotštorcziču dospěwanjo officia hač na druhi džen. — Na druhim dnju pak pschi spěwanju tnych samych słowow pozběhny so zasj morwy a zawoła ze zatraščnym hłosom: „Pšchez sprawnj sud Boži sym **zatamany.**“ Nětk so morwomu cyrkwiniski pohrjeb zapowje. To pohnu muža z mjenom Bruno, zo swěta so wotrjeknywšchi do samotnošće so poda. Tón załoži pozdžiščo cyrkwiniski rjad Karthausškich mnichow a je swjaty prajeny. (Wot Bolandistow je tuto hačo wopravdžity podawč pruhowane a wobswědčžene.)

Druhi tajki podawč je z lěta 17.. a je wžaty ze živjenja mišionara Franciska z Girolamo (Franciscus de Hieronymo), kotryž je wot Hřehorja XVI. w lěče 1839 swjaty prajeny. — Tónle mišionar přědowasche w Neaplu na zjawnym torhošcžcu. Někotre nječni-čjomne žónste, kiž hřěščne živjenjo wjedžechu, čžinjachu na přědowanju wulku haru pšchez spěwanjo a wołanjo, zo bychu přědowanju zadžewali. Wjedžičejka tnyhle nješkmanyh žónškich bě wěšta Rhata. Bórzj po tym wumrje tale Rhata nahleje smjercze. Swjaty Franciskus poda so pšchewodženy wot mjele ludu k čželej morweje. Hdyž bě khwilu cžělo wobhladowač, praji wóšte: „Rhata! hžje sy ty nětko?“ Nicžo so njehibny a njepitny. Mišionar so zasj prasčesche: „Rhata, poručjam tebi, zo by mi prajika, hžje so namakaš?“ Nětk woczini morwe cžělo woczni a prajesche z tšchepotacyh hłosom: „W heli, ja sym w heli!“ Pšchitomny lud, kotryž bě to widžal a kšychal, rozčžeka a mjele hřěšnikow wujedna so z Bohom.

Slawny a pobožny francóžski duchowny Ségur wopisuje podobny podawč, kotryž je jomu joho džěd, hrabja Rostopczin, zdžělil. — Rostopczin bě derje znaty z generalom Drlowom. Tón pak bě cžłowjeł hjez wěry. Žónu za wječerju běšhtaj Drlow a hiščeže druhi njewěrimy general B. wěru a wofehje wěrnosčž wo mčžnym zatamanju k směcham měloj. Duž dashtaj sebi wobaj njewěrimcaj słowo na to, zo tón z njeju, kotryž prjedy wumrje, so žiwomu pokazadž a jomu prajičž pšchinžje, kač w druhim směče so jomu dže. Někotre njedzele po tymle rozrjčžowanju wudyri wójna mjez Napoleonom a Rusami. Ruski general B. dosta poručžnosčž z Moskwy, zo dyrbi hnydom k wójstku so podadž. Drlow pak wosta w Moskwyje, hžjež bě Rostopczin gouverneur. Dwe

abo tsi njedzele běchu so mjez tym minyke. Tu pschiběžja rano zahe Drlow k Rostopczinej do jstwy. Žoho woblicžo bě cžisčže blěde kaž pola zemrjetoho, wlošy njeběchu scžesane, wóczžo cžisčže zamucžene. Rostopczin, kiž bě pšched krótkim z loža stanył, njewědžesche, sčto to rěka, a woprašča so Drlowa, sčto tola jomu je. Drlow wotmołwi: Sym generala B. widžal. Rostopczin znapsčecžiw: „Se dha general B. zas do Moskwy pschischoł?“ Ně, rjekny Drlow, wón njeje zas pschischoł a runje to je, sčtož mje trašchi. Rostopczin njespóžna, sčto Drlow mēni a prasčesche, zo by tola powjedač, sčto je so jomu podado.

„Luby Rostopczino“, powjedasche nětko Drlow, pšched někotrym cžasom smój ja a general B. sebi słowo dałoj, zo tón, kotryž z naju přēni wumrje, druhomu praji, kajte za zawěščtom tohole swěta je. Džensa rano pšched poč hodžiny ležach wotcucženy we ložu. Tu z jenyh dobom roztorče so zawěščt mojojho loža a ja wuhladach dwě krocželi wot scženy generala B. stejacoho. Wón bě cyle blědy, prawu ruku mējesche na wutrobu žloženu a praji mi: „Hela je, a ja sym w njej“, a z dobom bě so žhubil. Za sym so tak nastročal, zo hnydom stanyh a k wam pschiběžach. — Rostopczin chychche Drlowa tróšchto-wacž a spofojicž, zo je snadž so zamolil a jeno we fantasiji sebi něsčto tajke pšchedstajil. Drlow pak wosta pschi tym, sčtož bě widžal. Za džesadž abo dwanacže dnow po tym pschinjesy posoł z Ruskojo wójstka do Moskwy powjesčž, zo je general B. w bitwje panył. — General B. bě z lěhwa wuščoł, zo by njepsčecželste postajenjo sebi wobhladač — tu pschilecža kulka, trjechi joho runje do wutroby, tač zo bě hnydom morwy. A to bě so runje na tumsamym dnju a w tejsamej hodžinye stačo, hdyž bě Drlow generarala B. widžal a te zatraščne słowa kšychal: „Hela je, a ja sym w njej.“ T. N.

Sěpje woczafadž dnjli pohwatačž.

Pšched něhđže pjeczđžesat lětami běšche we Ružiskim městacžku sedlarški miščtr Róžnik. Swojeje wustojnosčže dla bě po wsčech Serbach znaty, ale tež wo joho zabycžiwosčži so wschudžom powjedasche. Róžnik bě dobrocžiwu duscha. Dofelž běšche Serb a so tež za ratařste naležnosčže jara zajimowasche, skoro wschitcy burja cyleje wokoliny, sčtož trjebachu, pola njoho kupowachu.

Œdyž druhdy wjetŒchu kup mjez sobu wucziniŒu, by Œo teŒ Œnadno Œ ŒuŒodej koreŒmarjeje na „liptok“ nawabicŒ daŒ, derje wëdŒo, zo Œo tajki liptok duŒŒnje zadani.

KaŒ dŒe to w tych cŒaŒach bëŒche: kupc kupcej wërjeŒche, duŒ Œo wŒŒitko hnydom pŒacŒicŒ njetrjebaŒche. Kupcy Œo njebojaŒu, zo jich ŒŒto wobŒŒudŒi. A nowomu lëtu ŒeŒeleŒche RôŒnik zlicŒbowanja; pjenjeŒy paŒ z wjetŒcha po Œnjach doŒtawafche. Na to Œo wón njehnëwafche; bëŒche praktiŒki muŒ. RôŒdy prajeŒche, zo Œebi Œwoju wëc derje zawjeŒcŒ wë, duŒ je teŒ bjez dŒiwa, zo byŒu ludŒo pŒŒiŒtajili, zo RôŒnikej dŒe, haŒo by kuboŒŒita mëŒ.

Nëhdy nalëto, bëŒche to do jutrow, mëjaŒu RôŒnikocy cylicŒki dŒeni jara nuŒne, teŒ wuczomnik Œank mëjeŒche poŒnej rucy dŒëlacŒ. Kupcy ŒhodŒaŒu jedyn po druhim, haŒo byŒu tam tworŒy darmo doŒtawali. MiŒŒtr RôŒnik bëŒche jara powjedaty, wocŒi Œo jomu z wjeŒoŒeŒu blyŒŒeŒŒej. DyrbjeŒche-li druhdy ze Œtarym znatym „na ŒŒkleñcŒku“ Œ ŒuŒodej, mëjeŒche Œo Œ tomu, zo jeno by ŒŒoku zaŒy domacy byŒ.

Z wjeŒzora, hdyž bë ŒŒoncŒnje Œwjatok a klamy zacŒinjene a Œank lehnycŒ ŒŒok, dŒëŒŒtaj knjez miŒŒtr a miŒŒtrŒa do Œwojeje iŒtwicŒki, zo byŒŒtaj wuwikowane pjenjeŒy pŒhelicŒiŒŒoj a wo podoñdŒenjaŒy zañdŒenoho dnja hromadŒe popowjedajoŒ.

„Ale WôrŒŒa, dŒenja to dŒëŒche!“ praji za Œwilku ŒedŒar Œwojej Œonie Œpokojnje Œo wuŒmëwajo. „WŒŒedachmy teŒ tón wulki komot, kiŒ Œo tu hiŒom, ŒŒto wë kaŒ doŒho, waleŒche.“

„A te Œedko teŒ woŒenichmy, kiŒ bëŒche pŒŒecy kôŒdomu drohe“, pŒŒiŒtaji Œona.

„Œm, hm!“ kiwafche RôŒnik z hłowu. „Komu teŒ to je tola pŒŒedach?! . . . Dyrbimy to teŒ zapifaŒ; zapŒacŒene je tola nimam.“ WŒŒi tychle Œłowach Œo RôŒnikowe woblicŒo poŒhmuri.

„Nic traŒŒy WôlŒŒinje? z tym Œtaj tu cyku hodŒinu wuczinjaŒoj.“

„Në, tomu nic!“

„Dornikej teŒ nic?“

„Tomu teŒ nic.“

RôŒnikowa hiŒŒeŒe cyŒy rynŒ mjenowafche, ale muŒ pŒŒecy z hłowu wije. MyŒli a myŒli, ale na niŒdy Œo na kupca njeŒopomni.

TeŒ Œanka zaŒy zawoŒŒŒŒtaj, haŒŒ njewë, ŒŒto je Œedko kupiŒ; ale teŒ tón njewëdŒeŒche. NëŒotrohoŒ-

kuli kupca dŒe hiŒŒeŒe njeŒnajefche, a cyŒy dŒeni bë taŒ nuŒne mëŒ, zo njebë pytnyŒ, ŒŒto je Œedko Œobu wŒaŒ. Œank ŒmëdŒeŒche zaŒy lehnycŒ hiŒŒ, mëjeŒche paŒ pŒŒiŒŒaŒnju, zo by nazajtra rano wŒŒiŒŒich kupcow, kôŒiŒ bëŒu tón dŒeni tu byli, nadrobnje wopifaŒ, a po môŒnoŒci teŒ mjenowaf.

Tu bë dobra rada trëbna. ŒŒoncŒnje praji RôŒnik: „Nó, jutŒe drje Œo na prawoho dopomnju.“ Ale tydŒeni, teŒ dwë a wjacŒy njeŒdŒeli Œo miny, ale na prawoho kupca Œo niŒto dopomnicŒ njeŒmôŒeŒche. RôŒnikowa prjedawŒŒa wjeŒoŒeŒ bë zaŒŒŒa; bëŒche Œtajnje zamŒŒleny a wŒŒón mjerzacy. Nëhdyžkuli pŒŒiñdŒe w jenym cŒriju do kŒamow; druhdy mëjeŒche jenu kŒolowu na ŒŒŒórni a druga bë wokoŒo kolen hromadu zeŒtorkana. WëŒche kaŒ bjez hłowy. Naj- hôrje bë za Œanka, doŒeŒ Œtajnje Œwarje Œydachu.

TeŒ RôŒnikowa Œebi njemaŒo hłowu kamaŒche. MuŒa paŒ njeŒwarjeŒche, kaŒ drje by to nëŒotrazkuli cŒiniŒa; jeno wo Œedko ŒtorŒeŒche. DoŒeŒ bë rozomna Œona, ŒŒŒŒe mjerzanju nëŒajti kónŒ ŒŒŒinicŒ.

Œdyž nëhdy wjeŒzor zaŒy wuwikowane pjenjeŒy licŒeŒŒtaj, pocŒa muŒej mërnje poroŒowacŒ, zo Œebi tych por toŒer taŒ bliŒko hiŒŒ da: „Œedko by hiŒo dawno zabŒŒcŒ môŒŒ; a hdy by hiŒŒeŒe jene pŒŒiŒŒadŒil, byŒŒmy drje teŒ woŒtali, ŒŒtoŒ Œmy, wŒŒaŒ nam wikowanjo, dŒakowano Bohu, derje dŒe. Œdyž paŒ“, ŒŒoncŒi Œona, „Œedko na Œane wafŒŒnjo ŒŒkodo- wacŒ njeŒŒaŒŒ, pŒŒiŒpiŒŒ je kôŒdomu Œwojich kupcow Œ nowomu lëtu na zlicŒbowanjo. KôŒnyŒ je ma, je wëŒeŒe Œobu zapŒacŒi; tym druhim Œo nëŒaf wu- rŒeŒiŒŒ.“

Tajka rada Œo RôŒnikoj lubjeŒche. Œoho woblicŒo Œo rozjaŒni, kaŒ hdyž Œo ŒŒoncŒko nahle pŒŒeŒ toŒŒe mrôcŒeŒe pŒŒedobudŒe.

„Nó, to taŒ wôlbŒy njeby byŒo: napoŒŒedku Œedko hiŒŒeŒe wjacŒy krôcŒ zapŒacŒene doŒtanu. Wurow, kiŒ byŒu zlicŒbowanjo haŒŒ na kroŒŒiŒ pŒŒeŒladali, je maŒo.“

„Œ nó! To wŒŒaŒ njeje trjeba, hdyž jeno zmëjemy to naŒŒe: cyŒe kulo njetŒje“, powucŒi joho Œona.

„Na, njeŒ je kaŒ ŒŒe! ŒŒŒinju po twojej radŒe“, wotmoŒwi muŒ.

Do nowoho lëta bë hiŒŒeŒe woŒŒym njeŒdŒel. RôŒnikoj trajeŒche tutón cŒaŒ njeŒmërnje doŒho. Nje- môŒeŒche doŒŒaŒacŒ, zo by ŒhoniŒ, kaŒ ta wëc wot- bëhnje; ale ŒŒoncŒnje Œo tola miny.

Běšče jomu někať wuzko wokoło wutrobny, hdyž bě na kóžde zlicžbowanjo — běšče jich wšchěch do hromady tšiczeži — napisat:

„17. měrcu jene sedło 25 tolet.“
 Ale šcho sebi chycšče, jeno tať swoje pienjezy nje-pschisadži.

Tež Sankej kusť swojoho potajnstwa zjewi; praji jomu: „Ty, Sanko! Kóždy krócz, hdyž wo tutej naležnosći moju ruku za swojimať wuschomaj wučujesť, praj jeno, zo budžesť druhi krócz kědžbnischi. Za kóždy tajki placť dostanjesť dwaj slěbornaj.“

Samu so rozumi, zo tajka nadžija, zo plisť zaplácžene dostanje, Sanka wulcy wozboži. Dyrbjesťe džě z nimi druhdy tež darmo za lubo wzacž.

Lědma bě wulki rózť za křibjetom a hižo jedyn z tšiczežoch, Němdžic Hans, swój doľh zaplácži a — sedło tež.

„Nó, to je dobry zapoczatk“, myśli Kóžnik, „tych druhich žno změruju.“

Hižo nazajtra pschindže tež Kuzlik swoje zlicžbowanjo placžicž. Lědma do kłamow zastupiwšchi pocža: „Ale, ty Kóžniko, te se . . . se . . . sedło h y y . . .“ pschi tym na zapisane sedło w zlicžbowanju pokazuju.

Kóžnik bě na to derje pschisprawjenu; rucže pschetorhny joho: „Njeměj mi za zło, wujo, to je so jara njerady stało. Tón wjedrowy hólč h dže dha pať je? Sano!“

Sank pschiběža skoku do kłamow.

„Sano! Ty tamzyncze šcho sy to cziniť, zo sy Kuzlikej sedło pschisaplat?“

Sank so zastróži. „Sa, ja jomu tola!“

„To chceš so hiščeže zamołwjeć? Ty . . . czakaj, ja čcu či!“ A Sankej zaswěcži so pschi tutnych słowach psched woczomaj.

„To je kusť šchryka, tón hólč“, zamołwjesťe so Kóžnik. „Tajkej njerodže njemóžu pschez poršty hladacž.“

„Wšchaf ja njerodny njejšym!“ hóršesťe so San.

„Džeržišch hubu?“ hněwasťe so mišchtr. „Čžakaj, ja čcu čže wucžicž!“

Hiščeže dwójcy wotkóži jomu mišchtr plisťu a šchmórny joho potom do džělańje, zo ani kšwile njemějesťe prajicž, zo čče druhi krócz kědžbnischi bycž.

„Njeměj mi za zło, Hanso!“ wobrocži so Kóžnik zasť Kuzlikej. „Se mi to jaťa njelubo, zo je so tajki zmynľ stať. Dowolu sebi, te sedło zasť wotlicžicž.

Wěm, zo ma je něchtó druhi, a mam je tež hižo zaplácžene. Tajkile njeńicžomny hólč móže jenoho wo džělo a dobre mjeno pschisaplat.“

Hdyž bě njeprawje zapisane sedło zasť wotlicžene, pohladny Kuzlik hiščeže raz na zlicžbowanjo a zaplácži. Něšcho njezrozumliwje bórčžo, je hiščeže kšwilku wobhladuje; zda so, kaž by so něčžomu džiwaf.

„Ja sebi myslu, zo je nětko wšcho prawje“, pschispomni Kóžnik.

Na Kuzliku je widžecž, zo čče něšcho prajicž. Za kšwilku pócznje: „Ale ty sy mi tola jene se se sedło . . . h y y!“

„Wšcho je nětko do rjadu, wšcho, wšcho je prawje“, pschetorhny joho Kóžnik zasť, joho na ramjo placajo, „wšcho je wurunane; jowle hladaj, pschi tym na zlicžbowanjo pokazuju, „jowle sym je wotlicžik. — Nicžo za zło, wujko, to je so njerady stało. Póndžemoť ke forczmarjecom na te mjerzanjo jenu wupicž; něwěрно, zo so mi njezapowjesť? — Kať bóržy so tola pschi wifowanju tajke něšcho njeťanje!? Wšy na wšach scže wjele měrnischo žiwi; něwěрно? Wěščeže masť tež w měšče něšcho wobstaracž; móžu sebi to myslicž. Nječam čže doľho zadžeržowacž: dostocžimoť na tón liptof.“

„Ale Kóžniko, to je zmy myľka . . . h y y“, wumjafota zasť z wulkej nuzu kupa. Ale Kóžnik to kědžbu nima, woła na žonu do jstwy: „Wórscha, pohladaj wšchaf druhdy do kłamow, ja z Kuzlikom do forczmy dóndu.“

Wo tychle słowach hrabny czaptu a nětko z Kuzlikec wujom do forczmy snowasťtaj. Zasť domoj pschischedšchi praji žonje: „Nó, z tym to hiščeže tať z módrym wofom woteńdže.“

Pschi tym woczinja so durje a Sank zastupi: „Mišchtrje, chycť was jeno na tón . . . na tu . . . na te sedło dopomnicž!“

„Wš tu macže hólca! Čžini, kaž bych trasť hdy na něšcho zabyl tu masť swoje šchtyri slěborne a potom džerž hubu.“

„Ale to běchu tola tš plisťy: to wuczinja nórt.“

„A jo? . . . tole tola! Njeběch sebi myslit, zo móžesť tať derje licžicž. Žow masť a potom cziniť, zo mi z woczow pschindžesť.“

Rucže wza Sank swoje šchěsč slěbornych a wjesele postakuju žhubi so za durjemi.

Někto mējesche Róžnik cžasa dośc, wotpocznyć, dofelž za wjele cžasa nihtó wjacj pfacjicz nje-pschindže. Pschi sebi drje so mjelcžo bojesche, kať wschěch kupcow sedka dla wotbudže. Najwjetscha staroscž pať bē tola ze schije: mējesche je tola zaplacžene. Ale zo je Zankej tón nórt tať psche nicžo a za nicžo dacž dyrbjat, to so tola trochu mjerzasche.

Něhdže za schtyri njedžele pschindže Nėwda zash do Róžnikowych klawow. Ž krótká postrowiwšchi pocža hnydom: „Ty, Róžniko, ty sy mi tola jene sedko na zlicžbowanjo stajik; a ja džě loni žanoho kupik njejsym! — Za sebi prjedy wscho tať pschěsladať njejsym; haťle wczora do toho pschindžech, zo je to nětať wjele pjenjež.“

Róžnik zamožwjesche so tať berje kať móžesche; ale sčto wscho pomhašche: Nėwdže dyrbjesche tola joho pjenjezy zash dacž.

Hdyž bē Nėwda woteschol, dopomni so Róžnik, sčto je zworať. Čžifny prynku ž ruki a položik rucy na kšchiz: „Ale na mnje wošoła . . . ! Szym džě je tola Ruzlikej pschedať . . . Haj, haj! Někto so dopomnju; tať je; chchysche mi hišchje pjeć toleť wurycžecž . . . ! Někto je mi jasne, sčto pschi pfacženju chchysche; wěsčje chchysche prajicž: „Ale to sedko je tola kusť drohe. Gle, na mnje hšupaka tola, zo jomu wurēcžecž njedach. Zo so tola prjedy njedopomnich, zo je lěpje woczakacž dnyžli pokhwatacž!“

Po čžestim založku Mirk. Šolka.

Ž danju zas!

Wóh sam wě, kať je so to čžiniko: Pschekoric dom bē ž pšihěj helu. Stary mlodocho widžecž nje-móžesche, mlody nic staroho, a pschichodna džowka bē žonam po chlej wšy hižo wupowjedať, zo je so jej wot stareje staťo a zo storo zas, wostajicž muža, domoj pocžehnje. Wē to zelenjo a zathadženje, jedyn wjecžor kať druhi — kóždy bojesche so nimo domu hičž, dofelž wjesni dawno wědžachu, pschindu-li směrki, špěwaja so pola Pschekoric kšerlusche ž hnėwom a do kónca bē najbóle cyke Pschekoristwo — jena kula.

Džensa bē hórje; stary žadašche sebi swój zastaty wumjenik. Šusto bē mlody staroho, pschindžechu-li rycže na wumjenik, hižo do kucžika w heli rěžnyk, tón džěni wozny joho, čžifny joho ž durjemi do kšěže, zo stary nan pola wudwjernow so kať bjez dycha špny. Ze žlobami pschewzaty pschimnje so

syn ž nowa nana, zo by joho na — smjecže pólkať. Tu zaplaka stary a wołasche: „Šólče, zastai, dale nic, dale ja mojóho — njeboh nana tež mjetať njejsym!“ — „Ach sčto, njeboh nan“, rucjesche mlody, „wěsch — zaplata ma wjetscha byčž, hacž džěra!“ Prajicž, hrabnyčž, čžifnyčž, zaklecž, na smjecžach — to bē ž wofomikom hotowe. Ty luby Wožo! To je tať wotbšyščecž ž něfotroho domu, we kotrymž maja wumjenkarjo ž mlodymi hromadu bydlicž, a njeje-li tam runje wschudže tať žto, wjele lěpje ž blakami tež njeje.

Sčto tu čžinicz? Rudžom radu dawacž, to budže najbóle podarmo. Šdyž pať sy tu a tam w domje, hdyž su mērne dny žadne kať bēle sčfórcy, ž ludžimi hišchje rycže, bych taťle prajik:

1. Wy stari — wy wumjenkarjo, dopomnicže so, zo je jenať daloko do njebies, do čžiscžja a do hele. Njeje to njesměrna hšuposcž, hdyž po husto dośc hewať pěkny a pobožny žiwjenju ž waschej wjedrowej wobožnosčju so na stary džěni wo wschón plód dotalnoho prócowanja za wěčžnosčž pschinjesecže, a hdyž je wumóženjo blizke, so na dobo ž wuzkeje sččezžki k njebiesam ze wschěmi sčtyrjomi na sčšeroki pucž — do hele pušchžicže? Wumjenkarstwo je wasch posledni kšchiz tu na zemi, wasch čžiscž, wascha pokuta — budže dha wěčžnje tracž? Njebo a helu, woboje macže we waschej rucy, přenje je myto za sčžerpnosčž, druhe za wobožnosčž. Wubjerajcže!

2. A wy pschichodni šynojo a džowki, sčto wam? Dale nicžo hacž: „Zaplata budže wjetscha, dnyžli džěra!“ Ž danju pschindže wam něhdy, sčje-li so na starschich pschehřěschiki; jeli nic džěcži, wustupja druzy hako waschi čžiwělowarjo — špuschčžene wam njebudže. Wóh je šprawy! —š.

Bjez puťow.

I.

Šospodať a šospoza nimataj jenož swój dom regirowacž a džěcži a čželedž, ale, je-li trěbne, tež jedyn druhoho. Mludry napad, dobre šlowo abo pschiklad žamóže tu wjele.

Tať bē žona sebi muža wzaťa a bórzy po kwasu pocža tón so do njerody pušchčecž. Džěni wote dnja kšodžesche do kórcžny, škaza sebi tam dobru wjecžer, šřěbašche nadobnje ž baňki swoje piwko, žona

pať spokojesche doma swój hlód z prostej jědžu, z czeledžu za blidom sydajo. Lěpje wschať by jej sľodžalo, hdy by luby mandželski z domjacymi a z njej doma jědť; wona pať njemorkotasche na kschindu, kotruž jej muž čzinjesche, a dželasche pilnje we hospodarstwie. Widžo pať, zo so muž džen a bóle zabywa, a zo dyrbi z tajkim čzinjenjom hospodarstwo do kručow hieč, myslesche na to, kať by muža z dobrym na lěpsche pucze pschijwedla. Pschetož ze zwađu a pschetoru tu wjele wucziniła njeby.

Něhdy pschilěze muž dawno po pólnocy domoj. Žona mějesche hiščeje swěcu w komorcy. Tomu so wón džiwasche. Stupiwšy k njej do jstwiczi, wuhlada tam blidko z čistym rubom pschikryte, a na blidze w čistej schliczcy pjeczenoho honacža, pódla druge khlóschčenki a karan piwa. Na drugej stronje blidka pať stejesche taleť z nplemi a schliczka czorneje zopy, kajtuž czeledž wjeczerja. Muž pohlada na honacža a myslesche sebi: Mó, toho móžesť hiščeje sobu wzacz, njech žona zopu je. Tu stany žona a praji: „Mužo, sym so, hdyž chesch, tu k honaczei, tu k zopje. Symjesch-li so k zopje a chesch-li z nami wjeczor sobu jěšč, kaž so hospodarzej skušča, chcu dželacz z tobu a za tebie, hacž mi krej z porstow poběhnje. Čzehnje-li pať cze bóle korcžma a pjeczeny honacz, dha budž božemje — pónđze, kaž pónđze — kóždy džen piečenje twoje hospodarstwo njewotczisnje.“

Tu stróži so muž a wón pschindze chle wot jědže. Wo khwili džesche: „Wěsch, žona, wo tu zopu runje džensa wjac njerodžu, ale jutse stanu z tobu a chcu dželacz, kaž přeni wotrocžť, a do korcžmy tež wjac njepónđu.“

A tať bě. Nazajtra stany mlody hospodar z časom a wjedžesche czeledž k džěku. Žona pať zaręza tón džen hiščeje dweju honaczow, staji pschipošdnju wschě tsi na blido a k tomu karan piwa: chly dom swjecjesche kaž mlody kwas. — Widžisť, kať so ta wěc „z dobrym“ zapšchimnje?

II.

„Žona, njeprosť tať, hdyž mjeczesch! Njemóžesť dha krepicz, přjedy hacž mjeczesch?“ Tať zaswari muž. Ale, wjele fakow w schórcusche, wjele sukow w mozhač. Nazajtra mjecze žona zas, krepica pať njeje. Muž stupi do jstwy a huntori

so z nowa na proch a na džerawy pomjatk. — „Dha dži khwilu do korcžmy na bjesadu, doniž so proch sadži“, džesche žona z jědojtej rycžu. Muž njeda sebi to dwójcy kazacz, koczzi na najstwu, žjědže do swjatocznych kholowow a dobreje pifesche, a runu schčežku dže do — korcžmy. Tam naderidže susoda, kotruž bě tež na wobožnu žonu so rozhněwał, a wobaj pocžinataj tam wjesole žiwjenje hacž do czěmneje nočy. Nazajtra skazataj so zas, pschindu hiščeje druzy wjesni, kotřiz běchu zasťscheli, zo mataj „kwartal“ a wschitko pijesche na njej. Tšeczi džen njebě lěpje.

Nětko pocža žonje doma samej czopko byč. Žižo drubi džen bě kětro krepica, přjedy hacž mjeczesch, a tšeczi džen bě z džowtu jstwu wumyla a blido a kawki pěnje z mokrym hadrjesčezom pschetřěla, zo by tola nihdže ani prošča so njepožažalo. — Wě to tšecžu nóc wokoło dweju, zo muž ze susodom z korcžmy domoj czumpasche. Wón zaslepny do duri, wołasche žonu a praji: „Ty moja, prošči so hiščeje wo jstwie, hewak so zasť wrócžu.“ — „Budž proščeny, luby mužo, wostań — woła tuta z wotnjesčtom dele — sym chly džen myla a njeje prošča wjac w domje, čžakaj, ja wocziniju, kšochčzo steji hiščeje za durjemi!“

Žony, njech je wam prajene: krepče pěnje wodu, přjedy hacž mjeczecze a hladajče, zo so z kachlemi njekuri, hewak zacžericze sebi muže do korcžmow. Woni tam hewak rady kšodža. —š.

Ruski kejžor Pawol I. a katholicki duchowny Binguilli (P. Alexander mjenowany).

Pawol I., kotruž po smjerczi swojeje maczerje Schatrynny II. w Ruskej wot lěta 1766—1801 knježesche, pschijimasche francóžskich wuhnatych do swojoho kraja a dowoli jim, tu wostacz. Tónle car czescesche wsebjje katholicku cyrkej a tež jeje swěrných duchowných. Mjecz wuhnatymi bě tež francóžski měšchnik, abbe Binguilli, kotromuž kejžor w Bětrohrodže hyblicž dowoli. Toho bě car Pawol hižo w Francóžskej zeznať a mějesche joho potom za pscheczela, hdyž bě do Ruskeje so podać. Wo někotrym času pať pschihotowa jomu kejžor czežke pruhowanjo.

Těhdom běšče w Bětrohrodže tójschto pólskich

jatyh, na kotrychž tufachu, zo su zběžt pšhecziwo Ruskej pšchihotowali. Tola najwyššchi tutyh jatyh nic najmjensche pšcheradžicž njehašche. Šdyž pať wón pozdžišcho czežy sšhorje, žadašche za katholicim měščinom. Kejžor Pawoł póšla abbe-a Binguilli-a t njomu, zo by joho spowjedž sšyščať. Hrabja Rutajšow dowjeze duchownoho do twjerdžizny, hđžež tón jaty bě. Šdyž bě měšchniř khoroho wobštarat, dowjeze joho hrabja Rutajšow do kejžorstoho hrobu, hđžež bu hnydom pšched kejžora wjedženy, kiž chcyšche z nim ryczečž.

Bo někotrych pšhecželnych šlowach car na dobo wot duchownoho žadašche, zo by jomu wozjewiř, šhto je jaty Polak jomu w političkim nastupanju na spowjedži prajik. Čžeščomny měšchniř so z wopředka stróži, tola bóržy wotmołwi: „Majestoscž! Něť hiščeže mjenje wěm wot toho pokutnoho, dýžli přjedy, hacž šym joho wiđžat a sšyščať.“ — Šněwny rjekny car: „Ty so zwažišč mojej pšchikazni so spjecžicž? Za so z wčžipnosče njeprašcham, ale šču wulke njezbožo wotwobrocžicž. Tohodla powjedaj, abo čžwilowadko (Solter) budže cže nuzowacž, zo wozjewišč, šhtož dobrowólne wuprajicž njehašch.“ Zmiěnje na to měšchniř wotmołwi: „Moje žiwjenje je w twojej mocy, knježe; tola mojeje dušche powołanjo je wěčžnosč. Tohodla dyrbju Boha samoho posłuchacž. Mój hort je, kaž koždomu catholicomu měšchniřej, pšchez žygl šwj. sakramenta pokuty zamknjeny, a to wostanje wěčžnje. Za so nadžijam, zo martry a tež napohlad šmjercže tak mało na mni zamoža, kaž mało su na šwj. Šana Nepomucstoho zamožike. Šču so prócowacž pšchikad tohole šwjatoho hacž do poslednjeje hodžiny ščěžowacž.“

Kejžor hladašche šwěrnomu duchownomu do woblicža a pšchěndže potom někotry krócž jstwu. Abbe Binguilli hižo sebi myšlešche, zo ma šurowe martry woczatowacž. Tola car pšched nim stejo zwoštawšchi zawoľa hrabju Rutajšowa do jstwy, wozmy duchownoho za rufu a prajesche hrabi: „Dowjezče tohole duchownoho zas do joho wobhydlenja; hacž dotal šym joho za dobroho čžłowjeka měř, něť wazu sebi joho za póccžiwoho muža a hiščeže wjac hacž to.“

Tónle podawř je duchowny sam swojomu pšheczelej powjedat, kotryž je jón pozdžišcho wozjewiř. Bo carowej šmjercži bu abbe Binguilli ke kejžorowej powołany, kotraž jomu drohe wopomnjecžo na wumrjetoho dari.

P. T.

Štrowy hóšč.

Soni pšchinjeschu něotre nowiny zajimawu historku z Šina.

Šedyn nan čžitašche w nowinach, zo sebi mlody rycerškubler njewjestu pyta. Na zamoženjo so tak njedžywa, kaž na rjanosč a něžne wašchnjo. Ně, myšli nan: mam rjanu džoweczicžku a pienjež mało — tole by byř! — Pšchez list nawoženju k sebi škazawšchi, rozmołwjachu so wjele, pijachu a jedžachu štoro hacž do ranja a nawoženja šhwalesche swoje kubla. Dokelž so jomu njewjesta lubjesche, šlubi, zo na zajtra zas pšchindže. — Tak to džěšche něotre dny pospochi. Manej a njewjesče so wěščje hižo w rjanyh korejtach a cylej šyle šlužobnikow džijesche.

Mjez tym trjechi njewjesčiny nan dobroho pšhecžela, kotryž jomu wupowjeda, zo změje joho džowka štoro kwas z mlodym bohатыm kublerjom ze Ščlezyskeje. Kunje je nawoženja na šwojich kublach, zo by so ke kwasej pšchihotowat.

Pšchi dalšchej rozmołwje pšchindžeščaj do toho, zo je nawoženja wobeju džowkow jedyn a tónšamy. Šdyž dha něť nawoženja druhooho dnja zas pšchindže, bu wot šwojoho „pšchichodnoho nana“ z cylej kopu wudmow powitany, a dyrbjesche za lubo wzacž, hdyž jomu trochu nic zdwórlwoje durje pokazachu. — Pozdžišcho so wukopa, zo je bohаты nawoženja šhudy student. Zo by darmo dobre jěšč a picž měř, zwora z čžasami tajke šchibařstwo. H—a.

Něotre lékařske šředki.

Pšche hšlowybojenje, kotrež z čžuwow (nervow) — [Mitgrány mjenowane] — nastawa, pomřa čžaj (Thee) z šhampowoho zela (Königssterze). Šuwarišč 22—24 kwětnych kčenjow w šchalch šhropa 10—15 minutow dořho a wupijesč wšchědnje šchalku tajtoho horcoho zela z kusom cokora, je-li cži to tak pšchegara hórte. — Tež citronowa juřka je pšche to dobra. Pije so po šchalchach abo maza so z njej bolace měřtno.

Šdyž mařch šrawy zmjeržnjene, wotřej wot bozowoho křka hařžu, wotběl štoru, wuwař ju w 2 kanomaj wodny, hdyž šy pšched tym horšččž sele pšchicžišnyř. Z tym pař sebi zmjeržnjene šrawy. To móže so ze šamsnej wodu huščžišcho čžimicž, hdyž so zasř z nowa pšchihřewa. Tajke parjenje wščať trochu žě

czini, pomha pať wěšće. — Toho runja tež swinjacy žołcž na zmjerzjnjene jara derje czini. Čezpjacje stawy so z nim trochu namazaja a z płatowej lapku wobala.

Hdyž je thory dlějšchi čas we ložu ležak, so jomu lohcy koža wotleži, tak zo rany wuczepaja. Pšchecziwo tomu je pšchede wšchēm čerstwe čzelace sadleschczo (Kalbsnez) spomožne. Tuto dyrbi so na drobne kuski rozkracž a zeschrěcž kaž zacžinf. Rozeschtrjenuť so hišćeže šwilku měšča a šchtož je njecziste w nim so zwubjera, doniž njeje čžisty kaž wóšf. Z tajkim wojom njech sebi thory bolace blaki namaze. Zeli pať je rana hižo wudyrika, ma so wojomy bentuschť namazacž a na bolace položicž.

Pšche holczacu blědnoscž (Bleichsucht) ma so „sassafrome zelo“ (Sassafrathee) radžicž. T.

Jubilej hnadnoho knjeza biskopa dra. Franca Bernerta.*

Tutón jara žadny swjedžen je našcha diöcesa z najwjěškej radošču a z najpobožnišchim džakom swjecžika, a to 10. a 11. augusta 1884.

Ř dostojnomu powitanju hnadnoho knjeza běchu tachantske thěže, dwór a hasa mjez wulkej cyrkwiu a schulu najnadobnišcho wupyšchene. Tež z wjěšcha lutherscy wobndlerjo sušodneje režniškeje a druhich hasow běchu swoje domy a hasy krasnje wupyšchili. — Knjez jubilar pšchijěwšchi 10. augusta po pođdnju z Dreždžan bu wot zhromadženyh diöcenskich duchownyh, schulow, towarštwow, serbskich a němstich družkow pšchi serbskej hasy powitany w swjatocžnym czahu na tachantski dwór wjedženy, hdžez na hordoznu čžestnu tribünü zestupi. Tam ze spěwom postrowjenu a ze swjedženiskimi słowami wot k. seniora Kuczanka, k. direktora Diensta, schulskich džecži a družkow němstki a tež serbski powitany, wotmołwi hnadny knjez so džakujoz za tajku luboscž a čžescž, kotrejž stej jomu so dostałoj. Slóncži swoje słowa z japoschtoškim požohnowanjom, kotrejž po porucžnosčzi swjatoho wótca pšchitownym wudželi. Džakny thěrłusch wobzamkny tutu swjatocžnosčž. Hacž do wjecžora trajesche potom ludowy swjedžen. Wjecžor pať bě jara wulkotna illuminacija; wšchě tachantske thěže, hornja režnicža hasa a tež privatne domy běchu wobšwětlene.

* Dofelž je mjenje rumo wostalo, hacž běchmy so nadželi, móžemy jeno trótki wucžah z Božofowje rozprawny podacž.

Wofoko 9 hodž. pšchicžeže swjatocžny czah z saklemi a lampionami a z hudžbu budyškeje regimentškeje kapale na tachantski dwór, hdžez tuta knjezej jubilarej serenadu (žastanicžko) piskasche.

Řóndželu 11. augusta do 9 hodžin poda so swjatocžny czah duchownyh a schulskich džecži po knjeza jubilara, kiž mějesche na to w ponowjenej wulkej cyrkwi najswjatocžnišchu pontifikalnu božu mschu, na kotrejž nowy cyrkwinny thór knjezej biskopej poswojecženu Krecžmerowu missu spěwasche. — Wo božich službach scžěhowasche zbožopšcheyace pocžescžowanjo diöcenskich duchownyh (nimale wšchitkich), zastupjerjow katolskich towarštwow, schulow a katolskich zastojnikow a pšchepodacžo wšchelakich darow, mjez nimi 16,000 markow hafo zakladny kapital za žakozomnu šyrotnicu w Budyšchinje, nahromadženy dar cyteje diöceny. Dale postrowichu knjeza jubilara tež zastupjerjo wšchitkich budyškich statnyh, provincialnyh a měščanskich wšchnosčow. — Wožebicže wuznamjenjenu bu knjez biskop wot swj. wótca z drohotnym čžestnym darom, wot krala Alberta z komturom žaklužbnoho rjadu I. klasy, wot awstrišoho kejžora z wulkošchizom rjadu Franca Žózefa a wot pražškeje theologisheje fakulty z dostojnosčzu čžestnoho doktora.

Prync Anton a serbske žónske plaschecžicžki.

Hdyž bě sakski kral Anton Dobrocžiwny hišćeže prync, pšchindže něhdy do kłóschtra Marijneje Šwězdy runje w tajkim czasu, zo ludžo wote msche džechu. Serbske žónske thodžachu tehdom hišćeže jeno w běhych plaschecžicžkach ke mschi a hdyž je kralowski prync duch wote msche zetka, strowjesche wšchě jara pšchecželnje. Nětk chychche jomu tež hnadna knjeni swoje kłóschtrste knježny pokazacž. „Alle“, žnapschecžiwni prync Anton, „te knježny džě sym hižo widžak, džechu runje wote msche, hdyž do kłóschtra džech.“ — Žawěrnó dwě wulkej čžescži stej so pšchi tutej škladnosčzi serbskej pšchistojnej drasče nadobo dostałoj: sam kralowski prync mějesche nasche žónske w plaschecžicžkach za — knježny! Žawěscže to je krasne a wopomnjecža hódne wuswědčzenjo za serbsku draštu a tehdomny žónski splah a — poroť za wšchě, kiž su tutu krasnu pšchu z hordosčzu abo z njerožomom wotpołožife. —

Ćdyž runje wo tajkich wěcach ryczimy, móžemy tež hišćeže něšto druhe ze starych časow naspomnic. Náš młody lud tak nicžo wo tym njewě, što je so pšched 30 abo 40 lětami stawało. — Bisťop Dittrich, kotrohož maja hišćeže dženja wschitcy, kiž su joho znali, widželi a slyšcheli, jara zańcž, tak zo jara na njoho spominaja, mješeje pšched firmowanjom lěta 1849 w Raľbicach krasnu rycž, w kotrejž tež wošebje z pšchihódnymi słowami na naš Serbow spominasche a naš napominasche, zo dyrbinmy so serbowstwa, joho spodobnych waschnjow a dobrych počinkow kručje a swěru džeržecž. — Tajke a podobne powucžace a zajimawe wěcy wjedža staršchi ludžo powjedacž a tež we staršchich lětnicach našchich časopisow su zachowane, ale te su z rědkimi wumžacžemi rozmjjetane. Runje tak drje so tež našchomu Krajanej powjedže? Ćdy bychu ludžo jeno wopomnicž chcyli, što chce džěla, prócy a starosće bycž, prjedy hacž je jena jenicžka štrona spisana, wuporjedžana, do čijichčjerškich pišmickow zestajana a zas wuporjedžana? Wo lenu hodži so jara wjele powjedacž, ja sebi myslu wo protycy hišćeže wjac, prjedy hacž móžemy za wjedrami a hermanfami do njeje pohladacž. Zohodla tež to so žadyn protykat pšchipoľdnicy njeboji a byenje kóždy džěń něšto nowoho wo protycy wědzecž chcyła. Něchtóžtuli budže sebi myslicž: kať jeno tón tola jowle na pšchipoľdnicy pšchirńdže? Š nó, chcyč z tym čitarrjam a wošebje čitarrfam, kiž džě tu basnicžku wo wčipnej pšchipoľdnicy derje znaja, prajicž, zo je z protyku hišćeže wjac džěla a hary dyžli z lenom, a zo dyrbja sej ju tohodla schitowanje kupicž, pilnje čitacž a tež derje šhowacž, zo bychu džěcži tež pozdžišcho něšto čitacž mēle. Tu prócu mohł sebi tola we swójbje něchtó wzacž a stare nowiny a protyki trochu šhowacž. Chcył rady wědzecž, cžoho dla našche džěcži haľle nic jeno wosom, ale 11 — pišaj a praj jednacže — lět do šchule šhodža a wschě móžne pišma čitacž wufnu? Ćdyž su ze šchule, tola šforo ani jedyn nicžo wjac njecžita. A haľle sebi dobru rozwucžacu abo zabawnu serbšku knihu kupicž, kaž stawizny serbškocho ludu Michala Šórnika, to tola sebi ničtó ani žadacž njesmē? Kaž by rjeľ, zo drašta, hermanfi, reje, hracžo a druhe runje tak nužne wěcy pjenjež došcž njekšochtuja? A šcho dha potom mam, toho šym tu papjeru pšchecžital? — Njedžiwaj, šcho potom mašch, hdyž sy jedyn abo dwacycži toľer

pšchekrať a něhdže toľer worcžizny zaplacžit? — To wschaf je jene, po lohcžach wotmēricž so wužitk njeħodži, kiž mašch z čžitanja dobrych knihi, ale zo je wjetšchi, dyžli dań z pšchěhratych a pšchecžinjenych pjenjež, to drje dopokazowacž njetriebam. — Wěrnó je, šym so daloko z praweje folije zabľudžit, ale hdy bych hnydom z wjetšcha prajil: „Něšto wo dobrym čžitanju“, dha to ničtó čžital njeby. —

Něhdy wuhladač na wulicy wulkocho mēsta chtu čžrjodu ħubjenych ludži w roztorħanej drašcže, mužow a žony, starych a młodych. Bědťu a žady a z wobeju boťow tuteje čžrjody džěchu policistoj, zo bychu tutych prošcherjow do jaštw a wotwjedli. Womyslicž sebi: to je tež wobraz z našchoho žiwjenja, na tajke waschnjo dyrbi so stat wo šhudžinu staracž. Z našchecža pať steji na tutej samšnej wulicy rjany kľofšchtyr, hdyž džěń wote dnja cyle čžrjody ħlódných šhudych našycžėja. Ššchi tym pšchirńdže mi kaž samo wot so na myšle: Tak stara so šwjata chyrkej wo cžłowještwó. Šaj, njeje wona našcha lubošcžiw a starošcžiw macž? — Žymnje a kručje ħladaču tamni policistoj, kiž wězo swoju krutu winomatoseč čžinjachu, do tuteje čžródki nježbožownych a — tam z našchecža ħošpóduja mišošcžiwne knježny wopušchcženy a ħlódných. —

J. L.

Stare a nowe wěcy.

Šižo chly čas šedžo we wschěch móžnych papjerach žorty pytam, ale tak to je, šchož dyrbi runje na ħłowu bycž, to našħubjenšcho wot rukow džě. A tola dyrbja žorty bycž, ħewaf je protyka šucha a niťomu so jeje kupowacž njeccha. Zo pať su žorty tak jara žadne, zo ani w Šipštu na mašy za pjenježy na pšchedań nješsu, to su ludžo sami wina. Š žortej — z najmjenšcha ħusto — dwaj šušchatej: jedyn, na kotrymž je něšto smēšchne, a jedyn, kiž ma tajku bryľu, z kotrejž tajke wěcy hnydom wuhlada. W našchim cžasu je drje hišćeže došcž smēšchnych a wopicžich ludži, ale tajke bryľe su žaľostnje droħe, došcž je wulki došhodny dawť na nje postajemy kaž na ħonťow: hdyžtuli něšto smēšchne na druhim namaľasch, dyrbišch 5—10 toľer na ħamt dacž abo dyrbišch do jaštw — a to wschě žorty šžazy. Zohodla je bjež džiw a zo su wschě pjera zerzawe, kotrejž su něhdy žortniweje tinty woptaťe. — A z toho šcžěħuje, zo dyrbja sebi našchi čžitarjo něšto lubicž dacž, hdyž jim pšchecy

po hubje njeplisamy: hewaf je kónc cyteje zabawy a bjesady. Ale sčto je wina khiba ta njeńcizjomna horbosć? A ja mohł někomužkuli tule horbosć porokowac, hdy byh njewědzał, zo je tuta horbosć jeno z hłuposće wurostka.

Prjedy něhdy bě to tójsčto hinaf. To sebi ludžo tať za zło njebjerjedu a hnydom na hamt njeběhachu. Pšhecžitaj sebi jeno přenje lětniki Serbskich Nowin abo Zutrniczki. Tam kóždy słowo jobu rycześce: něť njesmě ničto niczo wjac pińncz, haj samo Hans Depla a Mlotz Tunka njesmėtaj niczo wjac prajicz. A tať rjenje bě, hdyž wonaj hišćeje ludži sčtrějesčtaj a swój a jich rozom pšchi tym wótesčtaj! A sčto je jimaj słowo wzał, khiba tamna horda hłuposć, kiž so na wšchěch rózkach ranjena cžuje? Haj wona smě wšchudžom wulke słowo mēcž a bėda tomu, kiž ji prawje njeda, t. r. kiž runje tať hłupy njeje. Nó sebi jeno pomyslize: wóndanjo mi burški muž, kiž sam rady spėwasche, pomjedasche, zo je wulka tołsta hańba spėwac, wosebje pať serbski. — Móže dha so na to hišćeje sčto prajicz? Móžesč dha z tajkim ludom hišćeje sčto zapocjeć? Něť so njetrjebamy džiwac, zo syłobit a cžorny kós ze zrudobu mjelczitaj! Dołho njebudže tracž a sčkórny budža zahanjane kaž — myšche. To je zlé a zrudnje a jow mohło so tež po cžlym žorcze stacž.

Znaju muža, kiž mi z wutrobny spėwa a mi je berje, hdyž joho slyšchu: „Ale ani jedyn wėdomy fakt“, — praji wón mi a ja jomu dospólnje wěrju — „ani jedyn hrozny fakt njeje na mój jazyl pšchichoł.“ A pšchi tutym mužu bě woprawdže rjenje, z wutrobny ł wutrobje mi spėwasche a joho wócžko so tať jasnje pšchi tym zybolesche, kaž hwězdy Božu nóc. A ja byh njewědzał, cžoho dyrbjal so tutón lubozny stary spėwat hańbowacž. — A namopať znaje kóždy nic jenoho, ale mnohich, kotrymž hišćeje ženje žadyn spėw z wutrobny pšchichoł njeje, ale ja so jich nochcyl prafhecž, hacž móhli tež prajicz: „Mi ani jedyn fakt na jazyl pšchichoł njeje.“ — Haj tať daloko smy z cykej zdžėlanosćju pšchischli, zo ludžo hižo nje-wėdža, sčto je zło, sčto je dobre, sčto je cžesć a sčto hańba. A potom so hišćeje džiwamy, zo na swēcze wjac ł nicžomu njeje? Rať chce to hinať bycž, hdyž ma njerožom słowo, rozom pať mjelczĩ: hdyž maja ludžo fakt za pšchistojnišchi dylki spėw? — Ze dha to prjedy swět slyšchal?

Hladaj jeno do starschich lětnikow Serbskich Nowin, tam budžesč widžecž, zo mējachu Serbja we swojim cžasu 22 — praj dwaj a dwacęzi — serbskich ludowych towarštwow, haj zo mējachu sami hatowschy kruwarjo swojoho „starschoho“, kiž w jara wustojnym spėwje redaktora wo — twarožki pšchesche a te twarožki pšchindžechu. — Tėhdom mējachu so ludžo hišćeje woprawdže lubo a so podpjerowachu! Toho redaktora chcyl w naschich cžasach widžecž, kiž by twarožkowy naměschť hatowskich kruwarjow wocžisčezal! Za to porucžėja so něť pomady a tinktury. — Wšcho pať tež něť hišćeje zasčto njeje, jeno zo maja mějsto hatowskich kruwarjow nětko serbscy studentojo swojoho „starschoho“, kotryž so serbschoho spėwa njehańbuje. Ale cyle po prawym wšchal tež ze studentami wjac njeje. Prjedy něhdy sydachu pšchi swojich pšchestudowanych — t. r. džerawych — blidkach w módrych pjezlach, něť to ani pola studentow bjez domjaceje futnje abo schlafrota wjac hičž njecha a sčtož ma najdlějšchi, je najmudrišchi. Runje nawopať je z dołhimi włosami, kiž bėchu hacž do najnowschich cžasow znamjo krótkoho rozoma. Tola kóždy krócž ani pšchisłowo prawje nima: Něčtožkuli ma žałoštnje krótko włosy, ale hišćeje žałoštnišcho — krótki rozom. Haj, hdy by tuto pšchisłowo pšchecy prawje mėjo, potom bychu punt mudrosće ze horštku wotšihanych włosow něhdžěžkuli pšchedawali. Ale to sebi nječamny pšhecž, dokeľž bychu wěsčze židža tuto pšchekupstwo na so torhnyli a bėda potom nam. Za schule, wosebje pšched pruhowanjom za lėnich studentow, by to jara praktiska węc była. Ale potom by wšcho do studentow schło a ničto wjac ł buram cžahnył njeby a wšchitcy bychu wot swojeje mudrosće z lohka žiwi byli, doniž žanoho khlėba wjac mėli njebychu. Worať a hyl ničto wjac njeby, dokeľž móhli wšchitcy do professorow hičž. To by surowe scžėhwki mėjo. — Tola wostajmy to a wrócžmy so radšcho ł starym dobrym cžasam, hdyž sebi ludžo hišćeje rozumjachu. Něť je to cyle hinať a sčto je wina?

Niczo druge hacž schula. Něť džė džėczom hižo wot małosće hłowu z mudrosćjemi wutylaja kaž synowu lubju, hdyž so zelene radži. A to ł 11 — cžitaj jėdnacze — lėt do schule kłodže džiwa, zo chce kruwat mudrišchi hacž bur bi tajki mudry kruwat chcyl sebi hišćeje sčto dacž, hdyž jomu sčto prajisch? Tajki kadli.

wam mudry kaj „uffota“, ale na džěło žałošnje a na jěcž hišcže bóle wobjerawy. A dótknješ-li so joho, tebję wobštorža. Budže-li to tak dale, prajęšće mi hospodar, budžemy wulku mzdu płaczić a sami za czeleđž sobu džěfacž. — A z holeczatami tak niežo njeje: burška džěfata do hródbje njępščińdže. Kšęžkaršće du pak do schwalczow pak do Dřęžďan a słuža tam za — popy. A što je wina? Wjele je wina nowa schula. Tam wuknu schicž a schtrykowacž, wuschiwacž a heflowacž. Do tajkich zaplęnczenych rucžtow so cžasto potom cpy a widky wjac njehodža. Je dha to prjedy swět widžak? — Wulke džowki dyrbja hišcže do schule khodžicž w lětach, hdyž bęchu prjedy hižo na słužbje, haj hospozy. — A chceš-li žanu trochu khmanu za džowku męcž, dyrbiš sebi z najmjeišcha dwanacže męcacow do cžasa pschistajicž. Je nětk storo hórje dylłi w robotnych a poddanskich cžasach, hdyž sebi knjejštwu czeleđž nuzowachu. Bjez džywa, zo jene kubło po druhim so kóncuje! Prawocho Serba dyrbi to wutroba boleć a mje boli, tohodla chcę to z najmjeišcha tež do protyki napisacž. „Kath. Posol“ a „Serbski Hospodar“ staj hižo husto wo tym rycžakoj. Wězo dyrbimy najprjedy buršće towarštwu męcž, ma-li z burštwom lępje bycž. Wěm drje, zo budža moje wlošy škerje schęđžime — da-li mi luby njebješki Wótc toho cžasa docžafacž — prjedy hacž je našće burštwu pschęžjene, ale wo tajkich nuznych węcach dyrbimy tak dołho a tak husto powjedacž, rycžecž a pišacž, doniž tu budža. To bęchu našči nanojo tola hišcže hinašči ludžo, kiž móžachu pschi trochu hinašchim zakonju wjac hacž jenoho serbskoho zapóštanca na sejm do Dřęžďan wuzwolicž. A nětk? To je hańba: lędma ščtyri farške wosady a te su hišcže njępschęžjene!

Praji-li z našchich ludži ščto ščto a byrnje hišcže lępschi a nazhonicžišchi był, dha je złę a řęka: tón chce tež něščto wjac bycž! Cyle hinaš je to, hdyž cuzy schewc, kowar, řęznik abo kupc pschindže, haj to je wam cyle něščto druge, z tym so my ani męricž njemóžemy: jomu k woli hnydom cyla stwa Serbow cyle ze Serbow wobštejace towarštwu němski óždy dyrbi jomu „wy“ řęfacž a wón tak kaž „ty“ řęka! Hdyž tajki muž wustupi, potom óždy mjelcžecž. A ta cyla wina je ta, zo je daloka pschichoł a naš njeznaje, my pak nic — Sa hym to cyle hinašči: ja tajštomu naj-

wjac wěrju, z kotrymž hym hromadže wotrostł a kotrohož derje znaju. Nohcę swój samšny sudnik bycž, ale storo so mi zda, zo ja prawje cžinjju.

Takle sebi mój, mjenujcy wón a ja a druhdy tež ja a wón, tak sebi mój to hromadže powjedamoj a to so wam khwila minje kaž schleńca piwa. Wězo su to jara wšchelate węc, ale žiwjenjo hinašće njeje a najškerje tež za lęto hinašće njebudže: žony budža džęša muža khwalicž a jutše swarjecž. Wjedro tež pschec jenajšće njeje, druhdy rjane, druhdy hrozne a ludžo su tež druhdy dobri, druhdy wobožni; druhdy wjeseli, druhdy zrudni.

Stóncznje mam hišcže něščto jara wažne na starošči, mjenujcy — pomazkace rubiščta. Šdyž hym sam hišcže czeleđži, wosebje pohonczej, swacžimu na polo nosyl, dha by mi macž pomazki a konjom khleb do rubiščta zawalila a tuto rubiščko řęfashće pomazkace. Potom pocža „Posol“ wukhadžecž a wot toho cžasa zańdjęchu pomazkace rubiščta bóle a bóle. A nětk njereřashće wjac: khęšće wucžęhń z kaschęžika rubiščko, ale — Posol! — A tomu pak „Posol“ po prawym njewukhadža, zo bychu cžitarjo do njoho pomazki zawaleli. Nohcę hałle dołho wułożowacž, ale hnydom prajicž: Nječ so tola tajšće dobre cžasopišy, kajkiž „Posol“ je, w našchich domach khowaja a škónc lęta zwjazacž dadža, pschęž dwacęži lęnitow, to by hižo rjany potkad k cžitanju był. Potom je bjez džywa, zo niščto nicžo cžitacž nima a niščto nicžo njewě! A tohodla njęch pomazkace rubiščko zas swoje prawo dostanje! Zo runje w protych a to hišcže w „Krajanu“ za „Posol“ rycžu, to ma swoju dobru winu. Šdy bych to do „Posola“ samoho pišak, bychu řękli: tón sebję sam khwala a to k ničšomu njeje, „Posol“ je posol a nicžo wjac hacž posol a hdyž je nam nowinki wupowjedał, njęch zas džę. Tón tak kóždej dwę njęđželi khodži a je cyle wšchędny pocžak bycž. „Krajan“, haj krajan, to je cyle druga węc, to je protyka a tu dyrbimy z najmjeišcha jene lęto khowacž a je-li swoju węc, wosebje wjedro, derje cžinila, móže tež na nowe zas wostacž. A potom z cyla je něščto žadne, a žadnoho hošcža z ruku witaja a — je-li tutón hošcž „Krajan“ — za khornar na hozbđit powjnu. A tajkim cžęšcžam wšchędni hošcžo, kaž „Posol“, njępschindu. Tohodla rycži „Krajan“ za „Posol“. A tohodla hišcže jónu: Cžęšcžę zas

pomazkace rubiſchka! A to njech je moje poſlednje ſłowo: pomazkace rubiſchko!

J. L.

Dobra protyka.

(Směſch.)

Ze tomu hižo wjele lět. Někaſkomu kniharjej w měsće wudža ſo raz, zo by nowu protyku wudawał. Š no, wudawacž njeje kumiſcht, ale pſchewawacž! Šubjena papjera, czerwjene a czorne piſmiki, něotre njebjeste znamjenja atd., něſcht „wjedrowych nawěſchtow“ a domjachč ſrědkow — hačž pomhaja, to je pódlaſta wěc — k tomu hiſchće wulke woſebne napiſmo, a protyka je hotowa. Me džesač tyſac kupowarjow ſo hižo wjele cžežo namaſta, a ſchtó wě, tať ſo naſchomu protykarjej zeńdzež?

Protykať bē pódla hiſchće ſwoju protyku jara hubjenje zeſtajač; dženi wote dnja dyrbjesche wuczownik z cziſchćeńje k protykarjej po porjedzeńki bēhačž. Raz pſchihna w pońnym ſtoku zaſy k protykarjej. Protykať ſedžeſche runje z něotrymi ſuſodami za ſhartami; pſchewrawaſche ſlěbornať po ſlěbornaťu a njebē tohodla ani jara wjeſoty ani pſcheczelnj.

„Nježe protykarjo!“ zaſchufota jomu wuczownik za ſhribjetom ſtojo do wucha. — Tola protykať ničžo njeſkychesche, pkačesche jedyn ſlěbornať po druhim.

— „Nježe protykarjo!“ džesche wuczownik trochu wótiſcho; „waſcha protyka — za druhi tydženi decembra nimamy hiſchće žanoho wjedra. — Schto dha dyrbinj tam ſtaječž?“

„Donnerwetter!“ zawrjeſta protykať, „nimam dha džensa ani khwilu mēra? Staječže do njeje ſchtož chćečže!“

Šólč bē ſo wſchón naſtróžač, zo poſlednich ſłowow ani wjacy njeſkychesche; ſłowo pſchěz hłowu ſo kulejo bēžeſche zaſy do cziſchćeńje. „Donnerwetter dyrbinj ſtaječž!“ woſaſche lēdma do cziſchćeńje zaſtupinſchi.

A hdyž bē protyka hotowa, džiwachu ſo czi něotſi kupcy nad czmowej hrimotacej mróczelu w decembu ſrjedž ſněha a lodu; ſmějo pať tróſchtowachu jedyn druhoho: „Šaha! tón je ſo rjenje pſchehlaď, měſto do meje, ſtaji hrimotanjo do decembra — hm! druhdy wſchať je cžłowjeť kať bjez hłowy.

Me ſchto ſo ſta? Lēto ſo wjerčeſche; jedyn dženi mēwaſche ſo wjedro po protycy, druge ſchěſč dnow džesche po ſwojej hłowje. Zapocžatk decembra padaſche

ſueh z lóncami z njebjes — wo tym protyka ničžo njewědžeſche. Tola druhi tydženi decembra raz wjerčeſor ſo tola tať zabklyſta a zahrima, zo zemja ržeſche a ſchepotaſche.

Šaj! nětko bē hra dobyta!

Me to je czi protyka! W lēče ſkónčne wjedro a w zymje ſněh wěſchčicž, to kóždy doſonja; ale w decembu hrimotanjo wěſchčicž, to móže jeno woprawdžity wěſchčeť. Tale protyka je žłoto hódna.

Mež tym je protyka ſnadž džesačž abo pjatnačež razow do ſwěta ſchka. Druhdy trjedži ſo z wjedrom, potom džesačž razow zaſy nic, kať džē ſo to protykam zeńdze — ale to hrimotanjo ſrjedž decembra, to ji ludžo ženje njezabudu. Protyka ma nětko kóžde lēto wjele tyſac kupcow a protykať je ſo z tym hižo wobohacžit. Praſchecje ſo joho ſami, wón je ſwěrnj doſčž, zo wam wuznaje: ženje njeſym telko dobyť, khiba tehdom, hdyž ſlěbornať po ſlěbornaťu pſchewrawach.

**

Šlepe jěſčž a ſlepe džēlo.

(Směſch.)

Ža wſu bē rēta; z jenoho boſa mējeſche bohaty bur Worat kuku, z druhoho tohorunja bohaty ale ſtupy bur Šrabat.

Bēchu runje ſynowe žně. Bohaty Worat džēlaſche z cykej cžrjodu ludži na ſwojej kucy; na druhim boſu bē tež ſtupy Šrabat z džēlaczerjemi; chychche pokazacž, zo ſo pola njoho tež runje tať do džēla hibacž wēdža, kať pola Worata. Tola za khwilu pſchidže pola Woratec wulki brjuchaty karan z wulkej poſtruťu khlēba na kuku a ludžo zeſhdachu ſo do boſa a ſwacžachu.

„Šlehle!“ mēnjeſche Šrabat, „czi napoſledku ſwacža, i, jo jo! Bójče, hdyńny ſo tež my tamle pod wólſche, hewať ſebi czi tam myſla, zo my ničžo kuſacž nimamy.“ Wotrocžy bēchu z tym ſpokojom; lehnjchu ſo do khłóďka a cžinjachu, kať bychu tohorunja karan piwa a palenca mēli; dokeľž pať tola woprawdže ničžo nje-mējachu, kuſaſche jedyn abo druhi ſuchy ſłomicžku, a z tym zdachu ſo cyle ſpokojom byčž.

Hdyž bēchu tamni poſwacžili, dachu ſo tež czi zaſy do džēla. Šrabat ſam ſyčesche přeni a wjēdže ſwojim džēlaczerjam khětry kruč do přēďka. Tola hdyž ſo za khwilu za nimi wohladowaſche — dundyr tola! ſchto to? — Džēlaczerjo jēdžachu drje zaďy njoho z koſyſchčemi z jenoho boſa do druhoho,

tola jeno z próždnymi, košy same ležachu njedaloko na zemi.

„Ale ja praju, šhto dha ma to rěćacž?“ zawrjesła Grabat. „S no“, mjenjachu džekaczerjo, „my machamy z próždnymi košyschczemi, kaž bychmy wopravdže štkli, hewaf sebi czi tam naposledku mysla, zo my tu ničžo jěščž a picž nimamy a hłodu dla ani šyc njemožemy. Prjedy smy ze šlepej hubu jědli a pili, to džě móžemy tež ze šlepej košu šyc!“

Šhto sebi Grabat chycšče? dyrbjesche tola domoj po swacžinu pšklacž, njechajšče-li so wohańbicž dacž. A wuwalachu tola Worafec wulke woczji, widžo, zo Grabatecy hižo drubi raz swacža. **

Wulcy knježa maja wulke nohi.

Chcu wam stawiznu wo njeboh kralu Janu powjedacž, kotraž ma so něhdže takle:

Kral Jan jědžesche raz na wsy. Wě czopny šlōncžny dženi a hona do koła zelene, zo mohła so kōždomu wutroba zamjeslicž. Kral wustupi z woza, zo by so srjedž zelenych polow pšchethodžował. Stupasche pomaku po zelenej kuchy, dychasche czerstwy pomětr a hladasche za šchtowronczkom srjedž mōdroho njebja. Tu pohnu krala czucžo džakownoscžje napscheczjo Bohu, kotryž je czkownejkam tutu zemju tak rjanu stworil a ze šylzatym wōczžkom šlubi, zo budže hafo mōcny knjež tež sam swojim poddanam žiwjenjo polōžecž.

Z tutych myšli wubudži krala nadobo rězny, schczebotacy hłōs jezady blizkoho kěrka, z dobom wustoczji schescherata žōnsta z toštyhm retlom: „Čžakaj ty tajki hinaschi! chcu tebje wucžicž po mojim lenje kazyčž! Njeje to moje jenicžke polo, kotrež sebi ze wšchej prócu haju? njeczakam hižo z wobemaj rukomaj na len, kotryž dyrbi mi te kōschlam džěko dacž? A nětko tepta mi tajki próždnik ze swojimaj nohomaj Bože žohnowanjo do zemje! Wězo to mohł Bōh z šlōncami z njebjes mjetacž, hdyž tajki mēščžanški lud na ničžo njehladajo wšcho zas zatepta. Chcesch so hnydom wrōczicž?“ Prajiwšchi zaběhny so ze swojim retlom na krala.

Kral stojesche z mērom a hladasche rozžlobjenez žōnstej do woczow. Z drohi pať khwatachu hižo dwōrnitojo bliže a dwaj mužej wuwinyščaj žonje retl z rufi.

Nětko hafle žona pocža spěwacž; tajke mjena njebě kral hiščžje cžas žiwjenja šlyšchal. — „Pomaku,

pomaku!“ změrnjowasche ju jedyn z dwōrnikow: „to džěn je kral!“ — Tu bu žona hnydom trochu pokornišča, tola zo by so tohodla bojaka, to so ji njewuzda. „Njech tež je“, zaborka z nowa; „mōj len je tola zateptany a to bóle, hacž hdyž nēkajki prošchet pšchěz njōn dže. Wulcy knježa maja wulke nohi...“

„Pst! njerozōmna žona! wotproščezje hnydom swoje žke rycze!“ napominasche ju jedyn z dwōrnikow. — „Ža nješym njerozōmna žona a njerwotproschu tež swoje rycze, dofelž je wěrnō. Dženi wote dnja dyrbju so drēcž pšche dawki za tute polo, a njech je, šchtōž chce: ja derje wēm, zo sebi to lubicž dacž njetrjebam.“

„Wěščje nic, luba žona“, wotmołwi kral mērnje so smějo; „šchtoda wšchaf so wam njeje z dobrej wolu stała, ja wopravdže njewědžach, zo rjenje po polu teptam. Z cžim žadacžje, bych wam zarunakž?“

„Pšlaczi kral sam za sebye abo tež za tych?“ praschjesche so žona na dwōrnikow, kiž tež na polu stojachu, pokazujō. — „Keltō platu wotczakujecžje lētša ze žni?“ woprascha so jedyn z dwōrnikow ji do ryczi. — „Nětotre kōschle swojim džēcžom a nowu cychu swojomu khoromu mužej.“ — Tu poda kral z ruku škoro tšchepotajo žonje džesacž žlotych. Dwōrnich czahachu žonu za draštu do zady, zo by najprjedy wotprošhla, hacž wulki dar brała.

„Ničžo, ničžo!“ nuzowasche kral; „tu, luba žona, macže tele koleška. Leži wasch muž? a hižo dolho?“ — „Ty šlōdka dobrotā! na Wašporu bē dwē lēcje, zo je so lehnył“, wotmołwi žona.

Tu pšchitytny ji kral hiščžje jene džesacž žlotych, klepasche ji na ramjo: „Jeno pēknje wothladacž! Božemje! Bōh pomhaj dale!“ A khwatasche spěschnje na drohu. „Džakowano Bohu!“ wyškasche žona, cžezke žlote w dšōni wažo. „Telko njeje mi cžas žiwjenja na polu narostko.“

Kral pať jědžesche dale po proščnej drozy, hdyž jomu zelene hono popschate njebě. — Njech so na tymle zateptanym polu telko lenu radži, zo by žona swojim džēcžom a tež strowomu mužej kōschlu zeschicž mohła! pšchjesche kral z dobrej wutrobu. **

Nazdath.

Naduty mēščžanški panik, kotryž by najradšcho z nosom njebjesa worak, pšchjōnžje raz so pšchethodžujo na wsy. Wězo ždasche so to jomu hižo wulke po-

iiženjo z joho strony a wjesnjenjo móžachu hordži ucy, zo je jich z wopytom poczescziti — abo z naj-njeńšcha hnadnje na jich wjes pohladał; pšchetož do rjedž skomjanych twarjenjow zastupicž, to by so bojał. Wosta pšchede wsu. Tam stojese wulka hażata ipa a pod lipu ławka. Panik sydže so na ławku a rozpšchestrje po njej swoje drohe częło, kaž by tu ławka jeno za njoho stala. Dolho pał njetrajesche a pšchiridžechu ludžo ze wsy, tu muž, tam žona, do pola na džęło. Panik czinjeseche, kaž by jich ani njewidžal. Tola hdyž nimo njoho džęchu, so panik skoro stróži, widžo, zo joho wschitcy ludžo za wosebnoho knjeza poznawaja. Róždy, kiž nimo džęsche, sczeže sebi czapku — wężo pšched nim a same žony jara pokornje koleno zhibnychu. Panik bę z wjeselom wschón pšchewzaty, tola zwonkownje czinjeseche, kaž by so jomu to samo rozmyślo: sebjewędomje zastaji ruku do boła a pozbęhny jeno z lohka swój klobuk. A zasy džęchu druzcy ze wsy nimo njoho — haj wopravdže! tež woni wschitcy czapki zejmwowachu a žony a holcy koleno zhibowachu. Panik móžeseche so lędma do- dzakowacz. „Pętny to lud“, myśli pšchi sebi; „a tak rjenje a pokornje móža so žónske poklonicž.“ A kóždy so tež na njoho jara pšcheczelnje posmjja — zawęrnno pšcheczelnny a dzakownny to lud! Zdasche so jomu tež, hdyž dale džęchu, zo so jedyn druhoho za loheč skubachu — wężo so jeno prafschachu: schtó to je tajki wulki knjez? To je — bę jomu, kaž by swoje wosebne mjeno skychał — to hinał njeje, woni tebje a twoje zaslužby znaja! A zasy so nětko tši hišcže za nim wobrocžichu a jara wutrobnje posmjajachu. Ale czakasche hišcže wjele wjetšche pšchewwatanjo na njoho. Pšchiridže bórzy tež holczka z korbow ze wsy, a schtomej pšchischedšchi, staji korb do boła a — poklatsny so stytynwschi rucy pšchi paniku. Wężo chycsche wulkoho knjeza wo někajtu hnadu proshcž. Toho so panik tola njebę nadžal: holczka pšched nim klecžo! — a wboha! takle so joho strachowasche, zo sebi ani njewęresche na njoho pohladacz! Tu so panikowa horda wutroba hnadnje zmjeheči, a k holczcy so wobrocžiwšchi wón džęsche: „Nic klecžecž, holczka, nic klecžecž pšchede mnu, twoja bojoscž tebje pšche- hnawa, stań a — —“ Tu pohlada holczka so spo- džiwajo na njoho, na dobo so jomu wótkę wusmjja prajicy: „Ze dha tón knjez zbłaznił, abo hewal tak hšupy, zo sebi myśli, zo so ja pšched nim kłakam?

Pohladajće tola jeno horje, tu wisa wobraz Bozeje Rodžiczełki, kotruž našcha cyła wjes a cyła wokolina czesczi.“

Kaž tsęleny hladašche panik na wobraz, pozna- wajo, zo su sebi ludžo jeno pšched wobrazom czapku sczahowali. Wschón zahanbjeny khwatasche dale, zo by smęcham wuczełnył, kotrež z polow za sobu kšyscheseche. **

S m e s h k i.

List knjezej redaktorej protyki.

Wascha lonšcha protyka je so wubjernje radžiła, wosebje pał je so wjedro jara spodobalo a je so nimale chle trjehowalo, jeno zo by deszczit druhdy schtyri njebžele pozdžišcho pšchischoł. Wosebje pał budža Wam kermuschnych dzakowni, zo scže za pšchenczne žně tak rijane wjedro węschczili. Ženo jedyn brach dyrbyu Wam naspomnicž: Šdy byšcže tola tež wschę kermusche prawje jasnje wo- zjewicž chcyli! Kermuschnych.

* Knjez: „Ale njeje Cze hańba sriedž nocy po proshenju kłodžicž?“ — Zažal: „Ach njeđiwajcže, luby knježe, ja wodnjo tež kłodžu.“

* Macž: Węsch, Šurko, nan džęns wjeczor wot- jędže? Šdyž tu nan njebudže, budžesč tež prawje posłuschny a pętny, zo móžu potom nanęj něšcho dobre wo tebi powjedacz. — Šurk: Ale praj mi, macži, tak dolho tam nan budže? — Něhđže tši njebžele. — Ach to budu hałle posledni tydžen zas pętny, tón chcy čas to wutrał njebych.

* Pšcheprajenjo. Něchtóžkuli so wjeczor stromy lehnje, a rano hižo morwy stanje.

* Suche dny a suche dny. Franc w schuli: „Schto dyrbimy suche dny czimicž?“ Schulec: „Suche dny dyrbimy krjepicž.“

* Hóscž, kiž bę dwaj jerijej žjędł: „Kanu piwa, rhyje hcetej plówacz.“ — Druhi hóscž, kiž bę wolace mjaso jędł: „Mi tež kanu, wołej chce so picž.“

* Na něčzejim kwasu mějachu jara hubjnych hercow a pištanjo nječasche so jim niħdy na niħdy schlachczicž. Tu rozmyerza so hóscž a hóršesche so: „Kajšich jeno je sebi kwasny nan tola hercow proshł?“ — „Wón je so po swojich hoscžoch žložowal: kajchž hoscžo, tajcy hercy“, praji jedyn z hercow.

Kraje a jich wjeřechojo.

Němſke kraje.

Sakſka: 271,83 □ mil.; 2,760,342 wobydlerjow; (73,349 katholicow, 52,097 Serbow). Kral Albert I., rodž. 23. hapr. 1828, z Karolu wot Waſa, rodž. 5. aug. 1853. — Přynceſna Hilžbjeta, rodž. 4. febr. 1830, wudowa wójwody Ferdinanda wot Genua. — Přync Jurij, rodž. 8. aug. 1832, wožen. 11. meje 1859 z Hanu Mariju, sotru portug. krala, rodž. 21. jul. 1843, zwudowjenu 6. febr. 1884; jeju džěčči su: Ma-thilda, rodž. 19. měrca 1863; Bjedrič Auguſt, rodž. 25. meje 1865; Marija, rodž. 31. meje 1867; Jan Jurij, rodž. 10. jul. 1869; Max, rodž. 17. nov. 1870; Albert, rodž. 25. februara 1875.

Anhaltſka. Wójwoda: Bjedrič, rodž. 29. hapr. 1831.

Badenſka. Wulkowójwoda: Bjedrič Wilhelm, rodž. 9. septembra 1826.

Bajerſka. Kral: Ludwiſ II., rodž. 25. aug. 1845.

Braunſchweigſka. Wójwoda: Wilhelm, rodž. 25. hapr. 1806.

Heffenſka. Wulkowójwoda: Ludwiſ IV., rodž. 12. septembra 1837.

Lippe=Detmold. Wjeř: Bjedrič Wolde-mar, rodž. 18. hapr. 1824.

Lippe=ſchaumburg. Wjeř: Adolſ, rodž. 1. auguſta 1817.

Mecklenburg=ſchwerin. Wulkowójwoda: Bjedrič Franc III., rodž. 19. měrca 1851.

Mecklenburg=Strelitz. Wulkowójwoda: Bjedrič Wilhelm, rodž. 17. oktobra 1819.

Oldenburgſka. Wulkowójwoda: Bjedrič Pětr, rodž. 8. julija 1827.

Pruſka. Kral: Wilhelm I. němſki kejšor, rodž. 22. měrca 1797. Krónprync: Bjedrič Wilhelm, rodž. 18. oktobra 1831.

Reuſ=Greiz. Wjeř: Hendrič XXII., rodž. 28. měrca 1846.

Reuſ=ſchleiz. Wjeř: Hendrič XIV., rodž. 28. meje 1832.

Sakſka=Weimar=ſeiſenach. Wulkowójwoda: Korla Alexander, rodž. 24. junija 1818.

Sakſka=Meiningen. Wójwoda: Jurij II., rodž. 2. hapr. 1826.

Sakſka=Altenburg. Wójwoda: Ernt, rodž. 16. septembra 1826.

Sakſka=RoBURG=Gotha. Wójwoda: Ernt II., rodž. 21. junija 1818.

Schwarzburg=ſondershausen. Wjeř: Korla Günther, rodž. 7. auguſta 1830.

Schwarzburg-Rudolſtadt. Wjeř: Jurij, rodž. 23. novembra 1838.

Waldeck. Wjeř: Jurij, rodž. 14. jan. 1831.

Württembergſka. Kral: Korla I., rodž. 6. měrca 1823.

Druhe europske kraje.

Belgiſka. Kral: Leopold II., rodž. 9. hapr. 1835.

Boſharſka. Wjeř: Alexander I., rodž. 5. hapr. 1857.

Čjornohórſka. Wjeř: Nikola I., rodž. 25. septembra 1841.

Danſka. Kral: Khrystian IX., rodž. 8. hapr. 1818.

Francóžſka. Přehledyda republiki: Jules Grévy.

Gričſka. Kral: Jurij I., rodž. 24. decembra 1845.

Italſka. Kral: Humbert, rodž. 14. měrca 1844.

Jendželſka. Kralowna: Viktorija, rodž. 24. meje 1819.

Liechtenſtein. Wjeř: Jan II., rodž. 5. okt. 1840.

Monako. Wjeř: Korla III., rodž. 8. dec. 1818.

Nižozemſka (Holland). Kral: Wilhelm III., rodž. 19. febr. 1817.

Portugal. Kral: Ludwiſ I., rodž. 31. okt. 1838.

Rakuſka (Awſtrija). Kejšor: Franc Józef I., rodž. 18. auguſta 1830. Krónprync: Rudolf.

Rom (cyrkwinski ſtat). Bamž: Leo XIII., rodž. 2. měrca 1810, wuzwol. 20. febr. a krónowaný 3. měrca 1878.

Rumunſka. Kral: Korla I., rodž. 28. hapr. 1839.

Ruſka. Kejšor: Alexander III., rodž. 10. měrca 1845. Krónprync: Miklawiſh.

Serbiſka. Kral: Milan I. Obrenowicz, rodž. 4. auguſta 1852.

Španiſka. Kral: Alfons XII., rodž. 28. novembra 1857.

Šwajcarſka. Republika.

Šwejdowſka. Kral: Oskar II., rodž. 21. januara 1829.

Turkowſka. Sultan: Abdul-Hamid-Khan, rodž. 22. sept. 1842.

